

دیوانی صافی

لهسه ر نهزکی چاپخانه ی کوردستان چاپکراوه
کهسی تر مافی چاپکردنه وهی نیه

چاپی سۆی مین

۲۵۸۲ ی کوردی - ۱۹۷۳ ی زاینی

چاپخانه ی کوردستان

هولیر

وینہی صافی

پیشینه‌های

صافی لهه‌ری هه‌وایی له‌ناو دۆسته هه‌ره دلسۆزو هه‌مه گداره کانم دا به که مین که سینگ بوو که به دیداری وی په‌ردهی خه‌فت و په‌زاره‌م له‌سه‌ر دلی لاده‌چوو چونکو و رووی له‌هه‌ر شوینیکی کردبایه له‌به‌ر شه‌یۆلی زمانی شیرینی و رووی خووشی و راوی دلباکانه‌ی وی که هه‌ر له‌وه‌وشاوه له‌شکری نارمانی نه‌گه‌تی و هه‌مو دلته‌نگیه‌تی له‌و ناو دا به‌یشت شکاوی دره‌ویه‌وه . صافی که ده‌هاته شاری هه‌وایی له‌مالی به‌هه‌شقی حاجی عبدالله‌ی که اچچی سیوانداری ده‌کرا ، وه‌بو دیده‌نیش له‌وانه‌ی که به‌نده شاره‌زیان م زۆرتین کات هاتوو چۆی لای خووالی خووشوو شیخ عبدالقادر قدری بوویژی کوردی که کوکی و لای به‌ندوو کاک شه‌ونی یوسفی ده‌کرد .

هه‌ر چه‌نده له‌سه‌رده‌ی خویدا به‌سه‌رهانی (صافی) و زۆرتین هه‌لبه‌سته ده‌ست نووسه‌کافی خویم هه‌ر له‌خۆی و درگرتوو ، بیجگه له‌وانش هه‌ر . وه‌کو له‌ناو به‌سه‌رهاته که‌یدا ده‌خه‌ریته به‌رچاوانه‌وه ته‌نها به‌نده بووم که توانی بیتم وینه‌به‌کی باشی وی و درگرم چونکو نایبنداریکی پاک و خه‌سه‌ودا ناسینی راست بوو جه‌زی له‌خۆ ده‌رخستن و نلوانگ نه‌ده‌کردو نه‌بده‌هیشته وینه‌ی و دربگیریت . به‌ندش له‌دوای کۆچی وی هه‌ر چاوه‌ری‌ی هه‌لینکی و بووم که کوره‌خوو و ره‌وشت پا که کافی نارمه‌زوری چاپکردنی دیرانی باوکیان بکن ساله‌سه‌ره‌هه‌ری خویمان یا هی من ، که چی له‌په‌ریکا له‌ ۱۹۵۳ دا مامۆستا محسن دزه‌بی دیوانه‌که‌ی صافی له‌سه‌ر هه‌ری خووی به‌چاپ گه‌یانده‌وه به‌سه‌رهاته‌که‌شی به‌په‌نوو سی مامۆستا علاءالدین سجادی نووسراوه‌هوه .

لهو دووایی بهیدا حاجی کاک مالا علی که کوری هره گور و پوست
نشینی به هشتی (صافی) به دیوانی ناو براوی پیشکش به چاپخانه می نیمه کرد
بو نهوی دوویار چاپ کریمه و هره جووره چه تیه کی له چاپه کانی پیشودا
رووی دایی هله بزیری کراود و چه ند پارچه هله سبکی که له ناو نهوی
پیشودا نه بو خراوتنه سه ری و به سه رهانه کشتی که لیک هله گترو
وهر گترو دهسکاری کراود .

به ندهش سه ری ای نهوی که به سه رهانه کیم هره له خووی وهر گترو
شاره زاییکی شیواشم به سه ره موو چه شنه باریکی ژبانی وی دا هله یسه
خودا یاریتی له وانه کی که له بیرم ماون چه ند به سبکی دهخمه بهر چسای
خوینده واره بهر یزه کانه و تاباشتر بهی به بهر زبته تی پایه و دلپاکیه تی
و مردی و رنده ایته تی صافی بهن و چه ند پارچه هله ز او یکیش که به
دهستووسی خویم هله به و له ناو دیوانه کی دا نه بو ده یاخمه شووینی
خو یا نه و .

گیوی مو کربانی

به سه ره هاتی صافی

هونهری پایه بهرزو رو پیژی ناوداری خوشناو تیوی (کاک مصطفی کوری کاک حمولا) ثانی ، کوری کاک علی کوری کاک ع اولای کوری کاک مصطفی کوری شیخ سلیمانی و نازناویشی صافی به .

ئو خانه واده به له بنه چه کدا (میر مهجه لین) او به شمش پشمان ده چنده وه سه شیخ سلیمانی بایره گورمیان که به میری سوران ناربانگی در کردوو ، وه فرمانره وای گونده کافی ناوچه ی هیران بووه ، به لان هدورانی دا شیخ سلیمان به هوئی شیخ طاهای بتلیسی بووه گرفتاری زنجیری ری و شویشی قادری بووه نیر به جاریکی وازی له میرایه تی هیناو دیرانی میری به ته کیه گور بووه وه رووی له دهر گای خودا به رستی و پاریز گاریتی نزد داب و دزگای خودا نامینتی له سه رده می ویه وه تانه مرؤ له ناو ئو خانه واده به پیدا هیر له باوه .

صافی له گوندی (هیران *) ی دا له به ره رواری (۱۸۷۳) ی زاییی دا پیی ناوه ته کوری ژیا نه وه ، له سه ره تایی دا له لای بارکی خوی ده خو و بند له پاشان چوو ناو فقهی یانه وه ، به ره به ره به ناو خویندنگ به کانی ناو خوشناوه تی دا گهراوه رووی له کوی به وه ولیرو ره وانه زبیش کردوو وانهی له لای مهلا نه حمده ی هومر گونبه تی و مهلا نه حمده ی ره شویندوه نه و جار سه ری کیشتی له لاجانی داوه و ماوه به کیش له به سوئی ماوه ته وه

(*) هیرازو نازنه نین : دوو گوندی به ناو تلک و ئاوو دینه من خوش و پر باخ و رهزو مبرک و گول و گولزارون ده لای پارچه به سه رستیکن که وتونه ته ناو هیری خوشناوه تی بووه .

نېر له ویش را روو له سا بلأخی دکات وچه ند سالیکی له مزگوتی (شـا .
 دهر ویش) له لای قاضی علی باوکی (قاضی محمد) ده خوینی له و ماوه به دا پلوی
 خوینده وار پتی خوئی له زمانی نارووی و فارسیش دا زور بهرز بکاته وه .
 هژی بوو ژتی صـافي :

صافي ههروه کوو له خویم بیستووه له نهمه نی چارد . سالی به وه دهستی به
 هه لبه ست هو نینه وه کرده ، هه رچه نده له و نهمه نده شور و سه و داو نه مینی
 گو له ند امان دوور نیسه نه ویان وه کوو بولبول خستینه چه هچه هاو ناله نال
 وه خوش و ناخوش به ناچاری کهوتینه بیو باوشی دلدارینی و سه و داوه ،
 بو سوور کرده و دی نه و مه به سه هو تراوه نهرو ناو داره کانی گرنگ تیرین
 به لگن به لان سه ررای نهوش پیوسته نه مانش له بیر نه چنه وه که دبه نه
 خو رسکه کانی (هیران و نازنین) به نایبه نی ناوی شیریزو ره و ان و هه وای
 فینک و بوژینه وه ی باخو باخچو ره زه دلگه کانی و گو تراو چیمه نه جوان
 و ره نگینه کانی که له توانای من دا نیه بلیم وه به هشتی ده چن چونکوو شایان
 که به هشت وه وان بچوو پتری . سانه و هه ربم و مه لبه نده دلکیشه ناو
 نازدارانه به و هه موو شان و شکو به یانه وه نه که ته نها صافیان کردونه بولبولیکی
 شهیدای نه و ناوچه به و بهس به لکوو شوری نه پتی و سه و دای نه مینی به نه .
 ندازه به کی نه و تو له ناو خانه واده ی و اندا کاریگه ر بووه جوش و خروشی
 سه و داو هه وه سی هه لبه ست هو نینه وه و یژده پهروهری له ناو دل و دروونی
 تانی باوکی و زور زینی کوره کانی دا وه کوو جیلوه ی هه ناو نه ندای توانووه .

زورترین هه لیبسته کانی (صافی) به سهر دوو بیراندا دابمش ده کرین
 (نایینی و دلدارینی) . هه رچه نده زوریشم هه وئ له گه لئی دا که بو یادگار
 پارچه هه لیبسته کی نیشته نیش به و نیتوه داخه که م بی سوود بوو .
 کاک خۆشناو به زمانی کوردی و فارسی و ئاره وی و تورکی هه لیبستی زور
 دانوو به لان هه رووی نهووه که کوردیه کانی له وانی دی یقرن شایانی سوپامه .
 پلهی صافی له بهرووی پۆتی دا :

هه لیبسته کانی صافی هه رچه نده له رووی ره وانی و سوواری و بوختی و
 ناو داری و راو پۆ شیرینی و به تاییه تی له لایهن نیش و پاشبه ندو هه موو باه .
 تیکه وه دلگرو په سنده کراون هه روه کوو بوو پۆزی نیشتمان په روهری کوردی
 هه و لیری به هشتی (کان) و هه نهری زا او به ناویاگ مهنفی (ماله رسولی
 بیتووشی) له ناو هه لیبسته کانیاندا به دووور در پۆزی هه لیمان ناوه وه پۆیان
 هه لکو تووه داخه که م لهم دمه دا له هه هه ریه که ی تا کیتیم به دسته ریه نه گهر
 به ییم له چایی نو پۆتری دا هه موویان ده خمه بهر جاوا نهوه هه کافی ده لئی :

ئوستادی غه زهل صافی به جینگه ی له هیرانه

مه دخی چ بکهم ظامرو مشهوری جیهانه

هه واییمانی پیت هه ناوه مهنفی بهر موو مصطفای ئاخه زهمانم

بیر و باوهری به ندهش له راست و بهو، نه ریه نه گهر صافی هه روه کوو
 له ریگی نایینه داری دا به نه نده زمه کی نه و تو ی خۆ سه خه لت و شه که ت
 کر دووه تا که یشتو ته پایهی پیرانی خودا نامس نه گهر به قهد نیو هه ندهی وی
 له ریگی و یژه شر دا خۆی ماندو بکر دایه هه یج سوو (شت) له وه دا نیسه
 که له وانی دا هه بوو بگانه بهر زترین پلهی هه و نهری له کورد هه سانی دا .

(صافی) هر چه ندهد له ناو هه لبه. بته کانی دا زور له مەیی و ناروق دوواوه
 که تهنیا لایرووی بیستیاردوه بوو و نهیدیته و ن، به لان زور نارزووشی
 ده کرد که به جوی خوشی جاریکی بیان بینی. واده گیر نهوه که زوژیکی
 به ناو به کیک له شه قامه کانی موصلی دا راده برد نووشی به درگای مەهی
 خانه به کی هات له گه ل هاری به کانی به پنی به کو دوو کردن ده چینه زوری
 و داده نیشن مەهی فروش دلی مه لالا چه ده خو نهوه؟ له زوری نهوه که
 کاکي هیرانی هیچ جوړه مەهی کی نهیدیته و نووشی نه ده زانین کوتی خو ت
 سه ریشک به هر چه کی بو مان دینی تینه، مەهی فروشیش به نارزووی
 خوئی مەهی یا تاردقی له پیش دانان، کاکي دل و دروون پاک ماوه به کی ته وای
 تیرامو زوژیکی نسرین هه لوراندو پاره ی مەهی که کان ته و او ده دا به مەهی
 فروشه کی کوت: نتیجه هیشتا نا مان نه خواردوه با نه وانه هه لیره
 به نینه و نه ده چین نانی ده خوین و ده گریخته و نه تیر مەهی ده رده کون.

(صافی) تا کوچی دووایی بان له باری بئی پهروایی دا دژیا جاری وا
 هه بوو به هه لبه مستنی هو نزاره تیر و ئاوداری دلداریتیه و به سه ر ده برد
 هه ندی جاریش له گز راوی مه لو کیوی باندا به ده شت و نه وان و تو سا.
 راندا ده خولاوه، روژگار تهنیا سی سالان ماوه ی نه و ژیا نه ئازاده ی
 دایه، به لان که باوکی کوچی دووایی کرد نه ویش ناچار له شوینی و ی
 دانیشت، ته وای خیر و خوشی گیتی به ری و شوینی دمر ویشانه و پیشه ی
 خودا پرستیه تی گو ریه و، نه ویش گراو (عاشق) ی ری و شوینی شیخ
 طاهای بتلیسی به چه شیک بوو تاو که ته ری زه ی خه رقه پو شانوه به ویش ته و او

دلی دانه کهوت دستی که باندۀ زنجیره‌ی نه‌قینی دادگمرانه‌ی شیخ عبدالقادر
(غه‌وی که یلانی او سالی چه‌ند جار یکیش ده‌ جووه دیدنی باره‌ گاه‌ برز-
که‌ی وه‌ له‌ ناو زور زینی هه‌ له‌ سته‌ کانیشتی دا به‌ ندیوارینی دله‌ پاکه‌ کی وی له
راست باره‌ گاه‌ به‌ رزی که‌ یلانی دا به‌ گرنگی سه‌ ندام ده‌ نو پئی .

کاک‌ هیرانی به‌ هوی دلپاکیتی و روو خوشی و راویژ شیری و داد
به‌ رسته‌نی خویوه‌ به‌ رزترین شوو پئی له‌ ناو دلی دوست و ناشنایه‌ کان دا بو
دیاری کرابو .

کاک‌ خوشاوه‌نی له‌ پاریز گاری و خودا به‌ رسته‌نی به‌ ده‌ر هه‌ موو چتیکی
به‌ ه‌ بیج ده‌ زانی و سامانی هه‌ موو گیتی له‌ لای پوشتیکی نه‌ ده‌ هیئا وه‌ که‌ م زور
حه‌زی له‌ نا و ناوانگ نه‌ ده‌ کرد که‌ هه‌ موو ته‌ نه‌نی خوم‌ دا بیاویتی و ایه‌ که
یه‌ نگم که‌ م دینوو . بو‌ نموو . بالیره‌ دا به‌ برده‌ به‌ کی ویتان بو‌ گتیره‌ موه‌ .
له‌ رووی نه‌ موه‌ که‌ چه‌ ند پارچه‌ هه‌ له‌ سته‌ و به‌ سه‌ ره‌ هانه‌ که‌ بم هه‌ر له‌ خووی
و مرگرتوو و بو‌ میژووی و یژه‌ ناواجی و یئه‌ به‌ کیشی بووم هه‌ر چه‌ ند که‌ تیوا .
نیشان بی نه‌ ندازه‌ خوش بو و وه‌ له‌ رووی دلسوزیتی به‌ وه‌ زور جاریشی هاتو
چوی ده‌ کردم چه‌ ند سالیکی تکام لی آرد که‌ و یئه‌ به‌ کی بو‌ یادگار و مرگرم
ته‌ نها و لای نه‌ موه‌ بو . تو خراب له‌ من گیشنووی وه‌ ده‌ زانی که‌ من بیاویتی
وام شایانم بخریه‌ ناو میژووی و یژه‌ وه‌ من خاکم و سبه‌ بیئیش هه‌ر ده‌ به‌ وه‌ به‌
خاک‌ نابرووی نه‌ مو هه‌ موو بو یژه‌ یاه‌ به‌ رزانه‌ی کورد به‌ من و هه‌ له‌ سته‌ بی
سه‌رو یاه‌ کانه‌ موه‌ به‌ به‌ له‌ ناو میژووی و یژ که‌ تا ئیتر له‌ هه‌ لوکی چه‌ ند
دوستیکی که‌ هه‌ بیوو له‌ سه‌ر داخرازی من هه‌ مسوویان تکایان لی کرد که‌ م میدان

بدات و بیهی و بر بگری ریت . داخه کم وه لای هم مو بان هر نه وه بو
 که به منی دا بو وه ، هر چند به بو بونه وه زوریش دلگیر و به پهر و شه
 بووم به لایم دوزم نه بری و هر چاوه ری ی ههل بووم لهو ماوه بهیدا چنه
 جار یکیش به ناوی گله بی به وه به گوئی دامای برام هه لایفا بو وه نه ویش
 ده بکوت هیچ کورسپه به که نیه له گیتی دا که مرئی تیکوشهر و سه ری نه که وی
 که چی خراو راستان داماو (حزنی) برام له کاتیکا هاته در کاتی که صافی و
 برای و بهند کور یکیشی لهوی دانیشبوون . بهنده ده منانی که صافی و کام
 دوستایه بیان هه به به لان نه مه زانی یابه ی دوستایه تیان تا چ راده به کی به
 چونکو و تانه و رژی هر دوو کیانم له یه که شوو بی دا نه دینسوون . که سه رم
 کرد نه ونده جسووت و لیک نریکن بهنده له تیوانیاندا وه کوو بیگانه به کی
 نه ناسراو و بووم .

نهوسا دووای چاک و خوشی صافی له لای کام ده منی به گله بی و گازانده
 کرد له ده ست من و کوتی : کاک سه به ده زانی گیو زورم سه مخلصهت و سووریه
 ده کات کام هر چند له مه به من ناگاداریش بو به لایم خسوی ناشی کردو
 کوتی له رووی نه وه وه که گیو برای مه ماتوانی له فهرمانی من دهرچی توش
 به که سه ریشک تا به نازادی کوتی با و کاره ساته بدهم . صافی کوتی . جا نو
 به بی نه رهش هر برا گه و دهی که سه له فهرمانی تو سه ریچی نکات .

کام پرسی ده به فرموو بزانه ناوانه کانی گیو چین ؟ کاک فهرمووی گیو
 لای وابه که من سووف و بویشم پیی دا اگر نووه زورم روو لی ده نی که
 وینهم و بر بگری هر چند پیی ده لیم (باو کم من خاکم و سه به دووی ده به وه

به خاک شایانی نهوه نیم که تو له ناو میژووی و پوردها بمخه یته ریزدی بوویژده
هونه رهنده کانی کوردوه تکایه نایر روی وان به مننه وه مه بهو جگه له و دوش
من جهز له ناوو ناوبانگ ناکم سوودی نهوه وازم لی ناهینی .

داماو کوتی : چوئن تاوانه گرنگه ناپه سنده کانی گبو هر نهوه به ۱۹

صافی نهوه لایمی دا کوتی به لئی هر نهوه بهو تاوانیش له وه گه وره تر نایی ۱۱
داماو کوتی کانی به ریز فرمان به مهر تو دا بهو چه شنه درا که نیستا له شوینی
خوت ههستی و بچی له سر هوو کورسیه دانیشی بو نه وهی وینه کهت
وهر بگری ریست و روی له منیش کردو کوتی له بهر امهر نهو تاوانه دا که زانی
ومت کردوه دلی کانی نازدار بشکینی سزات نهوه به هر نیستا وینه کهی
وهر بگری تاجاریکی تر دله نازداره کهی مه خلهت نه کهی .

صافی دهمو دهست وه کوو سه ربازیکی گوویدیر له شووینی خوئی ههستاو
چوو له سر کورسی ناوبراو دانیشتو به ندهش به ناره زوی خووم وینه به کی
باشی کار دباییم وهر گرت ، که هیچ که بیکی تهر نهیتو وانبوه وینه به کی وا
ره وشزو باشی وی وهر گری .

نهوجار کانی هیرانی به دامای کوتی : لام وابه داد گبر (حاکم) یکی داد
به رست نه بووی لای برایه تیت به هه نده گرت وام زانیبا نه منده کرده بره
گه وره به لام دور اندم !

دامار کونی کاکی خوم چه ندین ساله تا گام لهو گیره و کیشه به هه به راستیه
کهی نهو به تو هه چنه خوت به خاک بزانی گبو تو به ریز ده زانی ئیستاش
کیشه له تیوار دا نهما تو هه ز ده کهی خوت هه به خاک و خول بزمیره و
گیوش له کانی خوی دا به پی بیرو باوه ری خوی له تو ددوی .

صافی له سهرده می شیخیتی له ناو گیتی دا به ند بواری پی خوی له راوو دهنگی
خوش و جوانی خورسک به ده ره له گه^۷ هه مو خوشی و ناخوشیکی تر پساند بو
صافی و راو : زوورترین سهرده می خوی به راوی بالندان و به و هه رده
کردنی که وان به سهر ده برد و له ناو گیتی دا هه چ چینیکی له کهوی سپی
خوشر نه دویست .

صافی و جوانی خورسک : کاک به دیتی گول و گولزارو دیمه نانی خوش و
جوانی خورسک وه کوو خو نچمی ده پشکوت . هه چنه گوندی (هیران)
له هه مو و لایه تکوه له به هشت خوشتر بو و سهرای نهوش هیسای جهوزو
سهر اوو چنه جو گه به کی لی دامه زانند و خیزو وورده به ردی زهردو سوری
له هه ندرانه وه هینا بو و وه به پی سی سه لیتقی به رزو په سنده وه به ناو جهوزو
سهر اوو به ندو جو گه له کانی دا به چه شیککی نه نندازیاری دابهش کردبوون ،
نهو جار دیمه نانی هیران و برای باخ و باخچه و رهزو چیمه ن گول و گولزارو
تریفی نازو تروسکی به رده ره ننگا ره ننگه کانی مروی سهر خوش ده کرد .
صافی دهنگی خوش : کاک هه میشه چنه دهر ویشیکی ده ننگ خوشی له لا بوو
به تایبته فیقی خدر و درویش مسته فو حاجی عبداللهی د. فه ژدن که له کوری
دیوه خانه دا ده نگیان لی هه لیدنا بالندانیان به هه اووه دهو پستاند خو به تایبته فی

که هه لیهسته تهر و نواداره کانی کاکیان ده خو بئمه ده کاکیان به جاریکی ده خر و
شاندو بوی ده هه ژاوه وه کوو ریژنه ی بارانه فرمیسی به سه روومه و
ریشی دا هه لیه وهراند . هه کاتیکی صافی بهاتبا به هه ولیر و دهشتی دزه به قو
بازینوی شیخی و شووینانی تر دوو می ده گه خوشیکی به ژاردی له گه ل
خوی ده گیرا بو نموو نهی شه یادی صافی له ییناوی دهنگی خوشی دا با سه
رده به کتان بو هه لریژم که له خوی و کوره کانیشم بیستوه :

چهند جاریکی له موصل و به غدا به که به شقام و کولاندا برادر ووه له کاتیکی
که ده نگیکی خوشی مروف یا گرامانوی گوی لی بو پی به پی ووزه (اختیار)
لهوی راوه ستاوه که زوریش کار لی کردبا به به کول ده گریاو فرمیسی هه
ده وهراند ساهو شوینه چاک با یخراب راد ووستا تا گورانیه که کوانی ده هات
بو نموو نهی دلرا گرن و دوستانه تی و نه مه گذاری و دلفراوانی و سازانی
صافی به سه هاتیکی تریشم و بهیر هاتوه جینگای خو به تی یادی نوی که هه وه :
رؤژیکی له مانگی رۆژ وواندا کاک دل ده وون پاک له گه ل کاک نوی
برای و چهند برادره ریکی تر دا له لای به ده دانیش وون له پاش مار به کی بوی
کون ههستن با چین دیدیکی هه ونیش بکین نه وانیش نوتیان قوربان کاک
هه ونی به رۆژ و نه به چینه لای و ی چ بکین بیله باشتره . کاک فرموی ده ک
مالتان کول بی بو گیلی و نه زانینان نیمه ده چینه لای هه ونی نه گه به رۆژ و
بوو نیمه ش پی بن خو که پی نه بو نیمه ش پی نابین ، نیتر چونه لای وی .
داخه کم له دووایی نه هه تی دا چاوه کانی کوه کم بینا برون ، با به ورتی
بهیر مه وه کاک ههیرانی که وه کوو گولی گولوی هه موو شووین و کورو

هەر ئېمىكى دە كرده بەهەشتىكى خەملاو و بۆنخۆش و مياھەم دە تەكوت بولبولى
 سەوداسەرى گەلەنە داخى گرانم ئەو گولە بۆنخۆشەو ئەو بولبولە سەر خۆشە
 ئە (۱۹۴۱) دا پەر و باتى ھەلۋە راندور و اتى پاكى بە گيان ئافەرىن ئەسپاردە
 لە گوندى ھىرانى لە ئەشكەوتى (شېخ سەلمانى) دا كە غارىكى داناشراو و گۆر-
 ستانى بە مائەلى و انە لە گۆر ئېك دا تى-ژرا كەلە سەردەمى ژيانى دا بە دەستى
 خۆى بۆ خۆى ھەل كەندىو .

بەلى ئەو دۆستە زاناو پايە بەرزەو ئەو برادەرە دالە پۆزەشم بە ھەرمانى
 چارە نەس بە ناچارى بە جېنى ھېشتم ، رۆژ گارى چە بگەر بە دوور خستەنە وەى
 ئەو بوو پۆزە ئاودارو ئەمە گدارو دالە پۆزە داغىكى دېكەى وای بە جەر گەوہ
 نام كە تا مارم ئەبىرم ناچىتەوہ . بە ھەشتى حەوت ئورو چە وار كچى ئەپاش
 بە جىلان ئەوا بە پىقى تەمەن ئاوى كۆرە كانى دەخرىنە پېش چاوانەوہ : -

- ۱ - حاجى كاك مەلا على كە ئورى ھەرە گەورەو پۆست ئىشىنى خۆبەتى .
- ۲ - حاجى كاك مەلا عەزىز
- ۳ - كاك ئەبە نوەر
- ۴ - كاك جەغەر
- ۵ - كاك عبد القادر (غەوہ)
- ۶ - كاك جىند
- ۷ - كاك عبد الكرىم (پايە شىخ)

سەر نجىك لەوہى كە ئەوہ دىوان نىو كەشكۆلە : لەر و وى ئەو وە كە بىجگە
 لەصافى (كاك ئانى) باوكى و چەند كۆر ئېكىشى لەو پۆزە دا دەستە لا تدارن وام
 بە بەرزەوہ نەزانى كە لەلا پەرە (۸۵) دوە چەند پارچە ھەلبەستىكى كاك (ئانى)
 باوكى و لەلا پەرە (۸۸) دا چەند ھۆنراو پىكى (صەوہت) و لەلا پەرە (۹۴) دا
 پارچە ھەلبەستىكى (سۆزى) ، و لەلا پەرە (۹۷) یش دا پارچە ھەلبەستىكى
 (ووربا) بۆ ياد گارى بە مائەلى بەرزى ھىرانىان چا بگىرى .

« سوپاس »

له‌رووی نه‌وه‌وه که کاک حاجی مه‌لا علی دیوانی خوا^۷لی خو^۷شبووی
باوکی پیشکش به چاپخانه‌ی کوردستان فرموده و کاک عبدالقادر غه‌و‌ته‌ش
(سوژی) هه‌له‌ بزیری کردووه و کاک عبدالکریمی باب‌ه شیخیش سه‌ررای
هه‌له‌ بزیری دیوانه‌گه‌شی نو‌سیوه‌ته‌وه له‌کانگای دل‌ه‌وه ده‌سه‌که گوتی بۆن
خو^۷شی سوپاسیان پیشکش ده‌که‌م .

گیوی مو‌کریانی

وورده خالی نیسته کهش نازی^۷ لهسهر به روین دهکا

چاوی نازی دانما بازی به ناهووی چین دهکا

روژی جیونه عاده دهسقی خه نایی کامه گهر

سا که وایی دی^۷ به خو اینم به نجه که ی ره نگین دهکا

طیرین دل^۷ لهم ناوه دهه ناچیت و نهو هدی چی به

چوانکه یارم بازی که نه خچیری سه د شاهین دهکا

حقی کوشته ی خوئی نه دانه غیارو نه مایاری من

قائلیکه دهی کوژی^۷ خووییشی لی^۷ تضمین دهکا

گهر مه را می کوشتنه یارم چه باکم سهر نیه

وا نه سهف نه ما که دامی بی به من خوویین دهکا

زای هیجران زور به نیشه ههر که سی نه بدینووه

بیت و بنواری که دل^۷ لهم دهرده چون نالین دهکا

(صافی) توئی شادی به ناوی چاو ده چینیست و که چی

چی بکا لهم طالعه خاشاکی خهم واشین دهکا

یار له بهر نازی جووانی مامزه ساره م دهکا

یا له ناره ی عاشقانه روو له عالم کم دهکا

له علی لیبوی شاهده ملکی دلم خاصی شهوه

چه قیده تی بهو خاتمه ده عوانی جامی جه م دهکا

ناهی سینه‌ی عاشقانه و اجبهانی گرتووه
لهو بزانه گهر دهملوهند به‌عززه جاری^۶ تم ده‌کا

روو و خالی ره‌ونه‌تی لاله و نه‌وشه‌ی ساندروه

لانه داغداره و نه‌وشه‌ش بو^۷ پی هر ماتهم ده‌کا

من نیجاره‌ی خهرم‌نی غهم بو^۸ دلی مسکین ده‌کم

سوئی طالع دبت و هیجرانی له‌سه^۹ من زهم ده‌کا

دل^{۱۰} نه‌مه‌گداره و کهچی مه‌جیوبه نازاری ده‌دا

خه‌ل‌تی بو^{۱۱} بیگانه وایه نه و له‌گه‌ل^{۱۲} مح‌ره‌م ده‌کا

(صافیا) دل^{۱۳} مانی ته‌نیایی بی^{۱۴} عه‌بی نیسه

عیلله‌تی سه‌ودایه‌تی هر هر له‌جئی بی^{۱۵} غهم ده‌کا

دل^{۱۶} له‌بو^{۱۷} مه‌جیوبه دیسان گریه‌وو زاری ده‌کا

وا له‌هردوو چاوه‌کانی خوویین و ناو جاری ده‌کا

وا سه‌راسه‌ر رووی زهمینی گرتووه خوویناوی نه‌شک

دوودی ناهیش روژی پوشی و ناسمان تاری ده‌کا

زور به نازاره دلی زارم له‌به‌ر هیجرانی یار

ناحقه نه و عالمه له‌و زاره بی‌زاری ده‌کا

مه‌رحه‌با ییکم بکا بو^{۱۸} دل^{۱۹} فریبی منیه‌تی

وه‌رنی^{۲۰} نه و پی ره‌حمه‌ که ی بو عاشقان یاری ده‌کا

ری موسولمانی له دل^۷ نیشته په چهمو نه گریجه که ی

بوی^۷ تیشیش وا بهیادی زولنی زمازی ده کا

چاوه نووری یاره بوینی ریگه دهرشینې به خووین

عهی لی^۷ مه گره که نهو بیچاره خووین باری ده کا

قات مه لاین یار بی وه فایه وا به ناحق ده بکوژی^۷

بیکوژی^۷ یا نه بکوژی^۷ (صافی) فیداکاری ده کا

دی بولبول له ده وری باخی گول^۷ یاری نه کا چیکا؟

له او ی خو نیچه هر دم شیوه نو زاری نه کا چیکا؟

زهمانی له ززه تی^۷ روینی و ده وری زیلله تی واهات

تیر یاران له مولاً روو له دل داری نه کا چیکا؟

له ناهی گهرمه وه وا لئو به بارو هیشه تیشیکه

له نانی چاوه کافی خووین و ناو جاری نه کا چیکا؟

شهو ی هیجران خه یالی یار ده کا اصلا خه وی نایی^۷

بهیادی روژی^۷ وه صلی حه ز له بیداری نه کا چیکا

به کفری زولنی ری^۷ نیلامی به ستووه بوینی^۷ دل^۷ تیشتی^۷

وه کوو صنعانی دائم مه میلی زینناری نه کا چیکا؟

دلّم عه پي نيه گهر رووي زهوي تهر کا به خو پي نه شک
به ناهي دوودنا کيش ناسمان تاري نه کا چيکا؟

له لاي بي فير قه تي يارو له سووي مبخنه تي نه خييار

له ههر دوو لا دلي مسكين رجا کاري نه کا چيکا

هه وای ياري له ههر ددر ناچي اصلا لهو جه فاي دووري

دلي بيچاره کم ههر دم وه فاداري نه کا چيکا

نه گهر چي بي وه فایارم جه فاي دا نه و دلي مسكين

وه کوو (صافي) له بهد به ختي فيدا کاري نه کا چيکا

نه وای غازوي غمي بو غاره تي دل کرده به افاره

وه کوو هه يه وای عارب ساعشرو غيله هه واره

مه لين دل بي هه واره تر سه نو که با به تالان چي

له لاي خو پي عه گيدو خانه دانو بيکه سالاره

نه ما چيکا له گه ل به ختي ره شو نه و چهر خي که چ ره دستار

که ههر عه سکر به دائم بو سوهاي غم فرقه تي ياره

هه زاران قوشه تي غم بي به بي سر عه سکر ي يارم

دلي دبو انه هه لاي بي نه گهر بيکن به سه د ياره

والی بیچاره به تیر و حیمایه ی لازمه بونان
نهوهك عالم بانی عیلوله شیرت بووینه بی کاره

له هختی نیمه دا ئیستش به عیبو عاره وایاران
خصوص لهم ودهخته دا چونکی له چند حیوه برینداره

وفاقای عالم نهما غیرت خه لاس بوو (صافی) ئیستیکه
به نفاقه سوواره دل چیکا که جهیشی غم به ملیاره

دل بهر دهردی فیراتی یاره مهیلی مهی دهکا
گری می لدهنگی سازو خودو به زمی نایر نهی دهکا

سهرده می مهستو خومارو خادمی مه بخانه یه

ودهختی ته سببجی لدهسته سو فی به حه یجعی دهکا

ریژی وایه زور به که یفو پیکه نین و خه نده یه

باعزی شهو مه جنونه دائم گریه بو له یلی دهکا

به عزی جاران عالم و عامیل و عابد خوبه تی

وه قی جهلو و فیسقی زوره عالمی لومه ی دهکا

پزی ده لیم نهی دل وهره ئییرانی یاتورانی به

تاو له بهینی هردوو جینگا روو له دمشتی ره ی دهکا

دل زانم شینه یا سه رخوشه یا دیوانه به ؟

یا الاهی ئیشی واکسی به من تاکهی ده کا ؟

دور له یاره دل له بوئی بی ثباته (صافیا)

تا کو و لهو سه که مهر گه دا بی ئیختیاری وهی ده کا

چاوه کام چاوم به داتم ئیستظاری تو ده کا

شهو به یادی عارضت یادی گرتی شهو بو ده کا

راحتی هه ز گرت له عالم و له مه هدی سینه کم

طفلی دل بو دایه بی وصلت وهه ها رو و ده کا

چونکه بوی نهینا سه با گه ردی له ژیری نه له کت

دل له تاوا خاکی گشت عالم به سه ر رووی خو ده کا

قهزهی لوی نه کبارت بنیره نهی طیب

وا لذایه سینه بی مهرهم چ سفت و سو ده کا

وادی عیشتت هوند دووره به روژ نهی ناگری

به یکی دل بوئی سکون نابی به تاو شو رو ده کا

ئووری عیشتت دموونی و سه راهه گر تووم

دوودی نا هم و له سه چهرخی به رین بون سو ده کا

جهیشی هیهجرا نت به جاری مولکی جسمی گر تووم

بوئی (صافی) له زمانه لهشکری غم کو ده کا

گولناری روخت رهشکی به گولزاری نیرم دا
 دووناقی برووت طعنی له محرانی حیرم دا
 روح مهسته له راحی تو له نیو عالی نیرواح
 بان له (به لئی) دایه و زاهر له (نم) دا
 هاستای که هه سناوه قیامت به قیامت
 ریویوی که ریویویه دمم له و دم و دم دا
 دل و اله بهر نازاری وه کوو نقطه ی زارت
 گاهی له وجودا هه به و گاهی له عهدم دا
 بوچی نه گری دل له سهر نم شیوه پاشیوه
 و احیره له نیو چینی چه می بهر چه می چه م دا
 گهر بیت و به سه رخوشی پیرسی له نه خوشیم
 حق القدمه روح له قهدهم گاهی قیدم دا
 (عافی) له بهر نم خالیه خالی له (خه یاله)
 یا کیسی به زور دایه و میازوری به کم دا

نه گهرچی دل بهر زوی عارضت سووت
 به لئی و اعادته سو عاشقی رووت

به احتیاجی پایه ندیم به قوربان
که گیراوم به داوی تازی گیسوت

به ناری عیشقه ره مهنیزه جانا
ده سووتینی به الله کفن و تابوت

به غه مزه نی تو برینی من هزاره
موزت به سیه له گهل نه بروت مه که جووت

به کوفری زولفه کت دل و درمه گتیره

که وا مالیکه له بو میجرای نه بروت
به خه نجر چاره بی دل ناکری وا

گرفتاره به سیجری چاری جادوت
به سر سهودا ده کا (صافی) به رووی تو

مبانی پیچی به رچم خالی هیندوت

بازی دووری وا به تیری غم دلی کردم نزار

قوت معینیکم نه بو عه رزم بیانه کژی یار

دردی دووری به و طبیبانه عیلاجی ناکری

زای تقدیری نه زمل بادارووی لوقمان چکار

نارنی هیجران له سینم دای کمنم بو چیه
 خوی له بهر نم ناله ناگری سهنگی تابوت و مزار
 نهی ره فیتان عیله تی دووریمه دستم لی مه دن
 قوت شفای نابیه برینم تا نه گاته دستق یار
 تاقی عاشقی ویم له گهر دن دا نه جاتیم بو نیه
 کوشی بی فایده به یادی خه لاصی رستگار
 من گه دای کوی نیگارم پادشاهیم کهی دهوی
 دهو له تی دونیار قیامت بو چمه بی چاوی یار
 عالمت بیزاره لی (صافی) له بهر زاری بهسه
 مه قسدت تفویض بکه بو خالق پهروردگار

نای بای سه با هسته له حالتم به وه هوشیار
 شرحی دلی ماتم زده کهی من به ره بو یار
 لهو فرقه تی نه ووا ره مه قی ماوه له عومرم
 نومیدی جه یاتم نیه رووحم نه بی غه مخوار
 نا جیلغه در شدی شو غریب گو گله می هه بهات
 و سائله نه جات بوله سه بی چساره کی می وار

کیمسه صوره مزعلیله فی عشاقنه هه رگیز

تیماره سنن به شقه می بوق زومره بی بیمار

لا أمتنع عن قربك من لومة لائم

ان أصبر في بعدك قد احرق بالنار

لو جسمی بعید لک فالروح قسرب

ان ترحم بالروح وإن تقتل فاختار

مهن مه ستم نه زان باده فی صهبای تو لاکین

این سیری تو در جلوه گهی عشقی تو هوشیار

کاشانه بی لاهوت برده لایقی آنکس

مالو سهرو جانهش کی نهاده بهره می یار

خوی کوردی به (صافی) لهه وای عیشتی تو ایستی

کوردی ، عهده بی ، فارسی و تورکی بسووه نه شعار

((م))

که رژی وصلی ناوا بوو به چاو گریان نه کم چبکم

شهو هیجرانی وا داهات که دل بریان نه کم چبکم

به کینه می من دزو باره چه رخی که چ واکچ مه داری کرد

منی بی طالعیش بهو نه وعه گهر دهوران نه کم چبکم ؟

به بی یارم حیات ته لڅو نه جهل شیرینه تېستا که

لهجهژنا گډر روحی شیرینی خټوم قوربان نه کهم چیکم

وه کوو دهوری به لک دایم یار نه بیم یاران

فهراموشیم به کئی دئی دل که سه رگ گردان نه کهم چیکم

نه گهر دهرمان نه کا بیماری دل بی و وفا یارم

له دهردی بی دهوا گډر چارو ری ی لوقمان نه کهم چیکم

وه کوو یوسف له زیندانی غما چه پیس غه بزیم

له بو ته سکینی جاری روو له لای که نعان نه کهم چیکم

طیب نه بیتو دهوای دهردت نه دا چارم نه (صافی)

به مردن گډر عیلاجی دهردی بی دهرمان نه کهم چیکم

تو دهرانی بوچی یادی دل بهری ره عناهه کهم

مابلی بهد ناویمه بو بیی کاری بی په روا ده کهم

سه ره سه ره سهوای تروو دل له پای بی به کت

بوچه جانا سهروو دل سه مردوویان ریسوا ده کهم

موتکی میسرم بوچه گډر ماهی که نمانم هه بی

چم له بازاری زوله یخا یوسفی سهووا ده کهم

چاوه کهم چاوم له بو^۷ چاوی تو^۷ خو وین باری ده کا
وامنیش هر لحظه بو^۷ تو^۷ شین و واوه یلا ده کهم

مهیلی من هر مهستی و رهنمندی و شاهید بازی به
واله بر میجرانی نه بروت ناعت و نه قوا ده کهم

من له دست دونیایی دونو عالمی وابه عمل
رووی شکوا و نه واضع بو^۷ شهی به خدا ده کهم

(صافیا) هیران وه کوو نیرانه جیرانی جه حیم
سا کهوا بیت و توکل دائما به خودا ده کهم

باری خو^۷م لی زبزه بو^۷یه چهز له مهرگی نه و ده کهم
شهو که بی^۷ هو^۷شم له ناوی و امسه زانه خهو ده کهم
بو^۷ شکاری مورغی وه حشی نه که هسه لو^۷و شاهینم
عاشقی چاوی بازی خو^۷م بو^۷یه راوی ده کهم

روژ به یادی رووی هتا هیواره هر هاوارمه
شهو به فیکری زولفی تا سبجه بینی سو جبهت له و ده کهم

له و دلارامه پیوسن وادل^۷ نارامی نه ما
جاریکی چارنیکی دمردم کا ده خالت به و ده کهم

گوييم له سازو عودو نهی چاوم له ساقی و بادیه

خادمی پیری موغانم بویه واپس بیرود ده کم

صرف و سوودی نه قندی دل^۷ لهو عالمه بی^۷ مایه

تابه کوی بی^۷ فایده سهرنی گهنجی که یخوسرود ده کم

(سافیا) کافیمه بو^۷ دونیاو قیامت یاری خوم

چم له باسی عالمه هر ذکر ی ناوی نهو ده کم

دبهری ناز په رووری روو نه نووری مه هپاره کم

نهر نیمال ، نه برو هیلال ، شیرین جمال ، نازداره کم

مه هروی ، مشکین موی ، چاو ناهوی سحرای خوتهن

سوور گولّه ، موو سونبوله ، ماهی پهری رو خساره کم

جانی جانان ، شاهی خوبان ، ره هزه نی پیرو جهوان

گرل^۷ رووه ، شیرین خووه ، شوخی شه کمر گوفتاره کم

- چاوی کاله ، لیوی ناله ، روو به خاله ، دل به برم

زولفی خاوه ، ایتم به داوه ، یاره کوی نه غیاره کم

چنه ندی بی^۷ مه یلم ده کوی سهد هینده مفتونم له بوت

جری^۷ ره حمیکت نه برو دهر حق دلی^۷ خه مباره کم

به سیه بی رحمی به قوربان پایه مالی ختم بووم
 ری ی نه جاتیم بو نیه گهر تو نهی خه مخواره کم
 نهشکی چاوم نه رزی داگرت دوودی نامم ناممان
 بو به واردهش داگهرا لهو نهی نهانه شماره کم
 واله حی بی بی خه ده نکت تا به رژی خشرده
 خووی بی لی دهرژی به دائم لهو دل زامه داره کم
 (صافیا) ما حال په ریشانیم له غایهت دهرچووه
 رووچه کم ره حی بکه بهوشه بیند گریه و زاره کم

له بهر مهیلی مهی عیشتی تووه یاری وفادارم
 له ته کیه و خانهقا دهرچووم، خه ربکی دیرو زیننارم
 له بهد کرداری من روو و درمه گیره نهی شهی خوبان
 که تو روو وهر بگیری کهس نیه گهر بیته خه مخوارم
 له دووریت لدهی من پایه مالی زیلله ته هه ردهم
 جهاتم بی جه مالی تو مه مانی ژینه نهی یارم
 نه گهر شهی جه مالی تو نه بی روژم شهوی تاره
 بینایی نووری چاوانم نه تو ی مهی ضیادارم

نهوه ندهم عجزو شادی ، وصل و هیجران دیوه ئه‌ی یاران
 له‌روژی چه‌شردا اصلا نه‌حاجت جه‌ته‌ت و نارم
 له‌صفحه‌ی عیشته‌وه گهر سبرری ره‌جت بیته نیو عام
 هه‌تا مه‌حشر چکس سجدیکی باباشاهی (غفار) م
 له‌جیلوه‌ی نئی و اثباتی تووه‌ک (صافی) به‌روژو شهو
 ده‌می بی هوش و سه‌ره‌ستم ده‌می بیسار و هوشیارم

چه‌قینم گهر فه‌له‌ک یاران به‌ته‌اهی دل بسوو تینم
 چه‌وازه گهر زمین به‌کهر به‌خوینی دیده برشینم
 له‌ده‌ستی غم جوانیم روینی و پیری روو به‌رووم و اهات
 له‌مه‌ولا چو‌ت مودارا بیته‌تو ئایا چو‌ن ئه‌به‌بی زینم
 له‌عشقی له‌یله‌کی بی مه‌یله‌کو دونه‌ی دوون هه‌یهات
 سه‌ریکی راحه‌تیم ساتی نه‌بوو داییمه‌ بالینم
 له‌ده‌ردی دل له‌جهرگی گول له‌داخی سینه‌کی سووتاو
 به‌روژم دادو رو‌رویه له‌شودا شیوه‌نو شینم
 بایته شو‌خه‌کم بی ره‌هی تا چه‌ند؟ بی وه‌فا ناکی ؟
 به‌سانی خو‌نچه دلته‌نگ بم وه‌کوو گول جامه‌ بدرینم

به ریش سپیهوه یاری نه کردم بهختی رهش جاری
منیش بویه که عادت عاجزی و رسه مالینم

لهزاری من مهکن بیزار (صافی) زور به نازارم
لهداخی سینه کئی سوو تاومه نهو ناخه هه له دینم

حه بیبا خوت نهزانی بو له عالم بی موبالاتم

له طفلی سینه ریش و دل به نیش و سه به سه سه وداتم

ژیانی من له عشق تو مهزانه غیره تی خوومه

سبب و ابرو به مندالی له دودی عه شقی راهاتم

لهحالی نهوجهوانی دا جوانی تووم موسه لاهم بوو

لههولا چون به لای بی روو بکم شهیدایی بالاتم

دهمیکه بهندی چینی بهر چه مو پینچاوی کا کوآتم

به داتم زارو خهسته و دست بهسته می زولنی ناتاتم

سهری خالی له سهودا کت چلون سهودا نه کم جانام

سهری بازاری نهغیارم نیسه موحتاجی کاالاتم

سهراپا گهر همووم عه بیبه لهجایی تووچ کم نایی

نه گهر ره حی بکئی چونکی غه ربی ژبری دهر گاتم

گدا زادی نووه (صافی) حقی نازادی به قوربان
خه لاتم گهر سیاسهت بی بهمه منونی نهوا هاتم

له اوی دوردی دووری تابه که ی بی شیوه نو نام؟
مودارا چون بکم لهم حاله دا بهم عومری کو نام
له هم زینه گه لی بیزارو لهم مانه پشه شیجانم
به بی رحمت له دونیاو تاخیرت لام وایه گو مرهم

سرای دل بیسته ناریکه به بی شهمی جهالی تو
سناره ی تالم نه حسه نیقایت لاده نه ی مام
چیه خوکی سلیمان حشمت و جهم بجای نه سکه ندر
به بی فرمانی تو نهم روتبه به بو چیمه نه ی شام

گدایی تو م گه لی بو خوشتره لهو مستدی شاهی
نه رندهم کافیه قوربان که عه بندی ژیری دهر گنام

له سبیله ی رحمه گهر قاصد به تحقیکی سلامت بی
له ژیر بی قاصدت جانا به سهر خاکی قدمه گنام

نه گهر جاریکی تر فزمووی سه گی دهر گای منه (صافی)
هاتا مه حشر به سه بو من مقامی عزیزت و جام

(سالی) لهدردی فیرقنه چاره‌ی حالی زه‌جه‌ته

زای به‌ئیش و نه‌زیه‌ته دل^۷ به‌برین و ئیش و ژان (*)

جانا له‌فیراتی نو^۷ به‌شیواوه دلی من

پاروانه‌ی شیمی نووه سووتاووه دلی من

سار تابه‌دهم غرقه‌ی خویناوه دلی من

و حتی صفته به‌سته‌نی بیو داوه دلی من

دل^۷ نه‌لبسه‌ی خووینی هموو دم که له‌به‌ردا

ده‌بزی فله‌ک کینه‌ی وی مابوو له‌سهر دا

چهند عاشقی کوزتونوو خووینی به‌هده‌ده‌دا

له‌م تالی به‌رگه‌شته‌یه چون ماوه دلی من

دائم که‌له‌ده‌ست جه‌وری زه‌مانه به‌جه‌قابه

په‌بو‌ده‌سته به‌جه‌ورو نه‌له‌مو دهر دو به‌لایه

بو‌عاشقی بی‌چاره‌یه نه‌عواده‌ته وایه

بو‌ی بی‌کله‌گوشه‌ی غمی دامواوه دلی من

(د) صافی نه‌وشیوه‌نه‌ی به‌بو‌نه‌ی کوچی دوا‌ی کو‌ریه نازداره‌که‌ی

(علی) بو‌یاد‌گار هه‌لبه‌ستوووه که‌واله‌ته‌مه‌نی (۹) سالی‌دا

جووانه‌ مه‌رگ بووه

آبروری بهلاوه له دوو لاهاتووہ یاران
پوقه تلی سہری عاشقو مسکینو ہہ ژاران
معلومہ کہ دم ناچی لہ ہر تیری سواران
چہند دفعہ لہ دم قازوخیسان داوہ دلی من

سہر قافلہ چی دستی منت دامنه قوریان
مازو بہ عجل مہ جہلی لہ یلا بہ ہموو نان
مہ جنون صفتان ماونو لہم ریگہ پیر بشان
بئی چارہ لہ یارانی بہ جی ماوہ دلی من

دائم لہ ہوا بی تو گہلی حالی بہ شیوہ
ہمردم لہ جہ قای تووہ وا کہو تووہ جی۔۔وہ
تہو قور بہ سہرہ روحی گہ بشتہ سہری لیتوہ
دمرمانی بکہ تا کوو نہ فہوتاوہ دلی من

تہی بانی سہبا قاصدی جانانی روح تہ فزا
نامہی غم و دہردو تہ لہم تو بہرہ بہ غذا
تا چہند لہ تہو محبتہ دانی سہگی دہرگا
موددیکہ وہ کوو (صافی) کہ شیواوہ دلی من

موددیکه له هجرانی تو شیوايه دلی من
سرگشته و بیچاره و رسوايه دلی من
په بوسسته له کيوان و له سحرایه دلی من
مه جنون صفت مائلی له یلایه دلی من

نهم و محشیه اصلا که له یو نیمه نه بوو رام
هر چه نده سعی و کوشش نه کم نایه ته یو دام
نایا له سر نه شور شهیه چی نه بی نه نجام
نناثاری که له م و محشیه په بیدایه دلی من

سه و داسه رو دیوانه و حسیرانه هموو دهم
بو یارو بو نه غیار شهریکه له هموو غم
فارغ نه بوو بهک لحظه نه گهر زور و نه گهر کم
ناشرفته و پر شورش و غه و غایه دلی من

دائم له غمی عشقی تو را خانه خرابه
په ناوړی دوور بته که وای سینه که بابه
بیچاره مه گهر بو یه که نازاری سهوايه
په د بهختي نه بی چی له ج دامایه دلی من

به زولف نه سیری مه که دیوانه بی تو به
مه سجون مه که خادمی دهر گانه بی تو به
مه فتونی جهالی تووه پاره وانه بی تو به
موشنای قه دو قامه نی ره عنایه دلّی من

دووری لهو تهنت دهر به دهری یارو دیاره
بی مونس و بی یاورو بی زارو نه زاره
بیمارو بریندارو جه فاکیش و هزاره
بی چاره به وارو بی لهه ولایه دلّی من

بی رحم و وفا بی به سه نه بی یاری و وفادار
شهید بی هه وای تووه نه و (صافی) بی بیچار
پابه ندی دووسه د غم بووه لهو لومه بی نه غیار
جئی بی چاره سه ری دهر گه بی به غدایه دلّی من

جانا له غه مت والهو جه برانه دلی من
سهر گه شنه وه کوو وه حشی له کیوانه دلی من
دائمه لهدرو دهشتو بیابانه دلی من
موشتافی وصالی روخی جانانه دلی من

مه علومه سیای په رچمه وا به ختی سیا کرد
زینناری دوو زولفه که له دینی ته وه لا کرد
لو موی مه که گهر رووی له تاقی کلیسا کرد
بو ره می وه فاشیوه بی سه نمانه دلی من

ناسووده و فارغ نه بوو اصلا له غمی تو
قوت حریفی وه پای جاری نه زانی له دمی تو
چونکی سهری خوی ناو ته ژیری قه دمی تو
بو به وه کوو زولفی تو په ریشانه دلی من

په روانه صفت که و تو وه سو و تاوی چراغ ه
وه که لاله له عشقی تو دهر وونی ه موو داغ ه
موددیکه له هیجرانی تو بیمار و نه ساغ ه
بو به ه موو دم تالی لوقمانه دلی من

بۆ غارەتی ملکى دلى عوشاقە ديارە
تابوورى غەمى كۆيە زياتر لە ھەزارە
تەسلىمى قەزا لازمە ياران نىيە چارە
چونكى لەسەر ئەم جەمەعە قوماندانە دلى من

دل^۷ كەوتە خەيال^۷ات لەبەر خونچەبى لىبوى
وەك نوقتەبى مەھوومە ئەگەر بى نە بزىبوى
بە و فەكرە لە باخى سەمەن و سونبول و سىبوى
وەك بولبولى بىچارە غەزەلخوانە دلى من

عەبدىكى وەفادارو جەفاكەشە لەھىجران
وا كەوتوو وەك (صافى) لەدەرگانەبى گەيلان
بەم دەردە سەرە كۆرتىنى لازم نىيە قوربان
لەم جەژنەبى قوربانە كە قوربانە دلى من

من و دل (۵)

من و دل نیمرو^۷ نهو شوخه له خوشی بهك بهدهی كردین
له جای له علی سرخوش و م-وقیمی مهیکدهی كردین
هرتا مهشهر خومارو مهستی نازو نهشتهکهی كردین

بهغه مزه‌ی چاوی مهخوری سیاهی مهستی مهی كردین
بهماچی لیوی مستغنی له نه نواعی مهزهی كردین

به نهو یارده بلین یاران چی به سووچو گوناهی من
نه سیم نه نگوتو شو روئی چه من والا بوو ماهی من
چه قهواره مه گهر قوربان کهوا بهستووته راهی من
ترازا بهندی سوخمه‌ی نالی گولناری به ناهی من
کهچی دهستی له سهر دانا له سهیری باخی بهی كردین

له بو بهك مهرجه بابی^۷ چه وومه لای یارم به سه رخوشی
فیتابی خسته رو خسارو به جاری^۷ کونه خاموشی
که ووم دی روئی نارای دل^۷ و سه برو نهراموشی

(*) سنی تاکه کانی پیشه وه هی (صافی) به، تاکی چوارم هی (ناری) به و
تاکی پینجه مینیش هی (طاهر) به گئی) به .

به هوری پرخیم و زولفی روخ و نهروی که داپوشی
لهشوقی روئیه تی بهدری هیلالی بهک شهوی کردین

ره فیتانم کهستی عاشق نه بی لهم سیرره نازانی
له لایبی یار حیات بهخش و له لایبی قابضی جانی
له هر دوو لاره ته سلیمم بلین دستم به دامانی

نه کهرچی کوشتی خو قابض الارواحی موژگانی
به قانونی مه سحای به خندهی لیری جهی کردین

له بو خووین ریژی عوشاقان نیگارم کهرچی تی با که
وهلی نهی دل له رووی نومیده وه جاری ته ماشا که
مه لئی (صافی) زه مان ناخربوو کهس ئیمدادی کهس ناکا

دهوایی دهردی دل (ناری) له (تا هیربگ) تمنا که
بللی ئیمرو گوندانی به تیری چهرگی بهی کردین

« چوار خشته کی » (۱۶)

و در نه تماشا دوست و احیان
نهو بی زه جبهی دیم له مو حبان
خه بیری دردم چنددا طبیبان
دورمانیان نه کرد زامی غه ریبان

بولبول که دائم بهشین و زاره
خه قیه که غونچهی لهدست نه غباره
نهو گول^۲ هموو دهم هر له لای خاره
بو^۳ شرم ناکا نه عه نده لیبان ؟

بو^۴ بی له لای یار من هاوارم کرد
رازی دلی خوم یاک اظهارم کرد
دورده کی په نهان غه رزی یارم کرد
چونکی وون نابی^۵ دورد له طبیبان

(*) صافی^۶ نه هم هه لبه ستهی له دیوانی حافظه وه کردووه به کوردی
وله خوشیه وه خستوویه ته سه ری و کردوویه ته چوار خشته کی .

خووايه شادی بی بهس بی غه مگینی
بو دلی موشتاق هه رتو مو عینی
یاره ب نهو جاردهش بیکه بی بیینی
چاوی مو حیبان روو بی حه بی بیان

قوربان با بهس بی اوقاتی فصلت
له ریگه ی خودا بو کانی نه صلت
نه ی شاهی خوویان له خووانی وصلت
تا که ی هه ر من بم له بی نصیان

نه ی دل^۶ له م شو ره قهت نه بو ی شهیدا
گه ر مه یلت کردبا وه لایی به غه دا
(صافی) ش وه ک حافظ که ی ده بوو ریسوا
نه گه ر گروی^۶ ی دا با په ندی نه دییان

غرنچه بی نهو بهاری گول^۷ در چوو له ده تی باخه وان
 بولبولی در ده داری^۷ دل^۷ زاری گه پشته ناسمان
 باین خه زانه دهنگ نه دا گول^۷ که به زردی رنگ نه دا
 بواوله سدر له سهنگ نه دا خونچه له باغدا نه مان
 نه دلی بی قه راره کم کوه ته هه وای یاره کم
 سه بری له کیوه چاره کم زه حه ته دهردی وا گران
 دوری فهلهک به حبله بوو فهصلی به هاری بر دو چوو
 رهنگی خه زانی دامه روو جومله به لایی خسته جان
 دووری یاری خونچه دم خسته به سدر دل^۷ نه لم
 وا نه سفا له دهوری خه م دهردی فیراق نه دا نیشان
 هجر و فیراق دل بهرم داویه له سینه خه نجه رم
 شه کوه به لایی کی^۷ بهرم روو له چلا کم الامان
 یادی وه فای کی^۷ بکه م مهلی هه وای کی^۷ بکه م
 چاره له لایی کی^۷ بکه م خه بری خودایی موسته مان
 نه ای فهلهکا خه تام نه کینه بی تو^۷ له من چی به
 زولی وا کس نه کردیه دهره قی من له انس و جان
 (صافی) له دهردی فیرقه ته چاره بی حالی زه حه ته
 زای به نیش و نه زبته دل^۷ به برین و نیش و ژان

حسبیا دل^۷ گهلی^۷ بیماره بی^۷ تو^۷
له بهر دووری له رووح بیزاره بی^۷ تو^۷

فراموشی نیه بهو خه لته نیستی^۷
له لای نه فشیکی رووی دیواره بی^۷ تو^۷

هموو دم و له گوشه بی^۷ که می دا
به شین و زاری و هاواره بی^۷ تو^۷

نه گهر فرمووی چلون ماوی نه ویستی^۷
له نهم سهگ مهرگی به بی^۷ عاره بی^۷ تو^۷

شهو هیجران له بهختی دل^۷ دریژه
که روژی تالعی شی تاره بی^۷ تو^۷

که شادی دوزمن و غم دوسته قوربان
جهفا یارو صفا نه غیاره بی^۷ تو^۷

غمی خوئی بهس بوو (صافی) وائه میستی^۷
دل غمباریش سه باره بی^۷ تو^۷

لهم روزه له عشق يار سهوداي سهر يکم بوو
 نه ما به سهوب نه غيار بو جان خه نهر يکم بوو
 سهرمه شقي خهت و خالي و بردي دل و ديني من
 بو تايني شهب خيزي ذکري سه حهر يکم بوو
 لطفاً چده بي جانا نيم رو که نه وازيم که ي
 دوو نيکه له باخي رووت حصه ي ثمر يکم بوو
 نه قدي روو حه کم بو نارد کالاني وه فاکه ي بي
 نو حنيکي جه فاکه ي هات هه ر لا زه ره يکم بوو
 نه ي کاش شهوي هيجران بوو به صباح الخير
 چونکي که له روزي رووي مه بلي نه زه ره يکم بوو
 لهو بهر چه ي شيواوي داوي دلي داناوه
 بهو غه مزه بي دوو چاوي کونکون جيگه ره يکم بوو
 گو تزاره له گو تزار ي بو خونچه گولي زاري
 گول که ونه شه که رباري وا گول شه که ره يکم بوو
 نوخته ي ده ي مو هو مه نهو جيکه ته مه کنومه
 نه غيار لهوه مه حرومه بهس من خه به ره يکم بوو
 رووي شه سي شهوده و خال نوخته يکي سو ه بدياه
 لهم دوو نه نهره (صافي) نوري بصر يکم بوو

نهو پرچهم و نه گريجه ههموو دوزمني دينه
نهو زوانو رووه ناهه تي سر رووي زمينه

عاشت لهدلم نابه نهك عارزه قوربان
ودهك توريني شاهان كه له سر رووي نكينه

عالم چه زاني كه نه من كوشته بي كينه
لهو تيري موژت زاهيره دائيم كه خوويينه

بي عاره دللم چه ندي جه ناي دهی چه قه نه ما
جي ره چه گوتم چونكي ره قيب وا له كه مينه

دل بووينه كه باب بو مه زهي ديدنه بي مه ست
قوربان لهوه معلومه كه لي سوت نه كينه

جانا وهره وا غه رقه بي توفاني سوروشم
بي نوحی و هفات ناي نه جاتم به سه مينه

(صافي) كه له خاكي دهري تو دووره به قوربان
سهك مهرگي نه بي هينده چلون قابلي ژينه

جو بیاری چاوه کاتم رووی زه میی گرتووہ
بویہ سحرای سینہ کم سہ بزہی غمی شبن کردووہ

تھی ردیفقان مہ نمی نالینم مہ کن بی ٹیختیار
حالہ تیکہ موہنہ لایہ دل لہ دستم دہرچووہ

ناصحا وہ عزہی سہ بووری دامدہ بی فایدہ
من لہ مکتب خانہ بی غم دہرسی عہ شتم خوہ بندووہ

خوت تہ گہر بی بی سکوڑی خوشہ لہ لام تہ مارد قیب
وادہ لئی مہ جوہہ قہ تلی توئی بہ گوی می من کردووہ

ہیچ کہسی نایی بہ ہاوارم لہ لای تہو عالمہ
والہ بہر نالہو فوغانی من قیامت رابووہ

دہ فہ می پوسہر نہ خو شانت تہ گہر بی بی تھی طیب
دہردہ دارانت لہ خوشی تو شغلیان ہاتووہ

عومرہ کم صرفی وفات بوو مہر جہ پاییکم نہ دی
وا دہ زائم روو جہم مہ بیلت لہ سہر من لاجووہ

دووہر لہ بالائی تو بیناییم کوو پورہ ہہ لئایی بہ کہس
روژوشہو ایدارہ چاوم وا مہ زانہ نوسنووہ

حالی (صافی) گهر ده پرسی و اوله دس هیجرانی تو

مات و مه بهووته له گوشه ی بی کاسی دانیشته

تهوا غه زوی غه می یو غارنی دل کرده به لغاره (۵)

وه کوو هه بهای عارب سا عه شیرو عیله هاواره

مه لئین دل بی هاوارو ترسه تو که با به تالان چی

له لای خوشی عه گیدو خانه دانو بیکنه سالاره

ته ما چیکا له گل به ختی ره شو تهو چرخه کج ره فتار

که سه ره سکر به دائم یو سوپای غم فیرقنی یاره

هزاران قوشه نی غم بی به بی سه ره سکر یارم

دلی دیوانه هه لئانی ته گهر بیکن به سه دپاره

وه لئی بیچاره به نیمرو حیمایه ی لازمه بونان

نه وه ک عالم بللی عیله و عه شیرت بووینه بیکاره

له به ختی نیمه دا بیستیش به عه یبو عاره وایاران

خصوص لهم وخته دا چونکی له چنده چیوه برینداره

و نظی عالم نه ما غیرت خه لاس بوو (صافی) بیستیکه

به ناقه سوواره دل چیکا که جه یشی غم به ملیپاره

(۵) تهو هه لئه سته چیکا ی نیمه به له لایاره (۱۷) ش دا به مه له چاپکراوه .

نهی پرنهوی رهنگت بهمهسل عه بی چرابه
وهی حلقه بی زولفت شه بهی دای به لایه

کردوونه نیشاهی سه ری موژگانی خه دهنگت
بوی دل کهم بی کهسه لهم گوشه خزابه

سهودا سه ری توّم مه مخره زیندانی جودانی
سندووقی سه رت ده فقه بی مه یلم که وه لایه

بی یارو ده لیل یا مه نی ری عه شقی یاران
چند سه سه له سه رت هم ریگه له سیداره درابه

پهروای نیه اصلا له قصه ی زاهدی خود بین
مه علومه حه یای عاشقی بیچاره رزابه

گیراوی سه ری زولانی تو تا مردنه قوربان
چون باوهره حه پی تو که لهم قه بنده ره هایه

خوینم برزی صورتهی نوئی تو ده کیشی
تا نه کوزی نازانی که (صافی) به وه قایه

سبحری دلی مارووتہ ککشیدانی عوزارہ
فیکری دلی مارووتہ کہ ریسوایی دیارہ

طعی مہدہ لو ہہستیہ لو ہہستیہ زاہید
بو رہندی بی من کافیہ لو چاوه خو مارہ

خوی ماہہ و میاشاہہ لہسہر تہختی جووانی
یا بہدری سہما تہدرہ ہہموو شو دوو چارہ

شیرینہ لہروو چینہ کہخو وینینہ ہہموو دم
ہو لیوو دم و ہہرچہ مو ہو بہنچہ نگارہ

نہم نوخنہ یہ خالہ کہ لہسہر عہینی جہ مالہ
مازاری دلی زاری مسی کردہ ہوزارہ

نہم ہہرچہ ماہہ پر چینہ ہہموو عہسکری چینہ
بو غارہ فی ماچینہ کہ نہم چینہ سووارہ

(صافی) نہمہ شینی نووہ بو غونہ پتہین لیوی
یا چہ ہچہ ہہینی بولبولہ یازاری ہوزارہ

به نه بروت کوزاوم دلّم پیر زوخواه
 به دو چاوه دلّ کوزاوه
 له دامینی زولفت چ نوور بک عیانه
 نهو به یانه چهنده جووانه
 که ده رومی له روودا به دوزولنی خاوه
 له دوو لاهه لوولوو خاوه
 له عه شقت دوچاوم هه مو دم به گریان
 دیده گریان سینه بوریان
 سیوه پیل دای له کولمه نی له گهل لیتووزاری
 له عوزاری گولّ ده باری
 له چادی خوماری براوت نهو بنازه
 به جاری برین هه لوه شان بوونه نازه

دیده بازه چهنده به نازه
 بمکوزّه گهر دنت نازه

کهوا خانه ویرانه (صافی) له دونیا
 له تاوی گولّ رووت بووه شیت و شهیدا

شیت و شهیدا کهوته دونیا
 ره می پیکه ساله ری لای خوا

ئەھى نىگارا

ئەھى نىگارا بەسىيە بادەرگەھى وەھا بىكرېتەو
تابەكەھى ھەر دل^۷ لەزىندەھى جەھا بىكرېتەو

سەبرى ئەيوبىم لەكى^۷ بوو عومرى نووچم چو^۷ ئەبى
پېنجو دوو رۆزىكى ماو^۷ روچ كەچوو نايىتەو

ئەر لەرووى رەھمە واپى يا بەئەزى كۆرتەم
ئەھى موسولمانان رجا كەن تو^۷ خودا يار بېتەو

پەردەھى روو ھەلگەرە جانا وەھاى تو^۷ سەبرى من
وەك حەيان عاشقان قەتريكە بانە تىكتەو

دل^۷ لە قەبدى زولنەكەھى ھېندەھى بەشىوى دىنوو
تانەھس ماو^۷ مەفەر موو جارى^۷ نر ناسىتەو

رۆزى ھىجران تارى بە ياخو^۷ شەرى بەخى منە
يا لەسەر رووى زولنى شىواو پى دى^۷ دەخولتەو

(صافى) بەد مېھرى زەمانو قەھى رۆزى وەھا
ئېم مەپرسە تو^۷ خودا بازامى دل^۷ نەكولتەو

په پيشانيه لهده دهرچوو ره فېقان جار هير نهو چاره
له دهردي دوورني نهو شوخه دلي زارم به نازاره

نهوا تابووري غم ناماده بوو يو سر دلي مهزون
نو ميدي عه پشو شاديم چوو فېراق يار قومانداره

نه گهر خاكي هه وو عالم به سر خوم دابكم هيشنا
له چاري به ختي بي به ختم كه مه نهی خووا به هاواره

عيلاجي دهردي بي دهرماني من ناکري به هيچ لوقان
مه گهر شوخي وه دارم دهوا کا نهو برينساره

دوعاي دهردم ده کم هه ردم له دهردي فېرقتي جانان
به لي چي ديم له دست نايي گيانم سهخت و بي عاره

وه ره (صافي) بکه تهرکي هه وای دونيايي هيچ و بوچ
به اخلاص روو له به خدا که سه لي به ختم نيگونساره

جامعي عوشاقان مه کن لو مه م که وه ختي زاري به
نشته ري دووري هه بييم وا له جهرگم کاري به

مهنی ناه و ناله بی من بوچی به بی بیختیار
 واله بر زامی له گو شهی سه بنه کم هاواری به
 یار به دی به یضای هه به هات و ته لیسمی دلمی به ست
 به و هه موو اعجازه واه مهیلی له جادوو کاری به
 مه زمه می دل تویی شادی قهت مه فهرموو شین ده کا
 ناله هه وری به ختی من دائم بی نهو شه مباری به
 واه حیاتم بی سه به ب قهیدی حیاتی کردووم
 شیوهی رووچه عهزیزان قهیدی من به کجاری به
 شهو به بی شه می روخت پر زولمه ته خانهی دلم
 روژ به بی روژی جه مالی تو سیاه و تازی به
 نه قش زاری لئوی نالت نایه ته جه دوه لکشی
 مان چینیش واه ته به یور ماوه لهو بهر گاری به
 چونکی مو ددی که له یاری با و وفا دوور که و تووم
 قوتی شیرینم درینما واه نه زه هری ماری به
 (نزهت) سادوردی (صافی) هه له دوو لادی شفای (*)
 یا به وه صلی رووینی یاره، یا به لوتفی باری به

(*) صافی لئره دا و هلامی (نزهت) ی داره ته وه که بو یژی یکی ره وان لیزی بوه

دهردی دووریم چه شتوه زه هری فراقم نوشی به
بویکه خوشیم نه خوشی و نه خوشیم خوشی به

ناشی به ختم باوی غم گهر دوون ده گبری بویه وا
مایه بی عومرم به لاشو وا په لاسم پوشی به

روژ له فیکری عارزی خورا کی من خو بی دل
شهو به یادی زولنه کانی نوستم بی داری به

دل نه فامه گهر بلی عه قلم بولای له یلا ده چم
هر به مه جنونی ده گا پئی قور به عه قل و هو شبه

ناسنی سارد بوو له پیش دا دل له بی یارو که چی
که چی نیستی که له کووره ی عه شقی دائم جوشی به

وا به هار هات صوفی اصلا ساحلی ناوی که چی
بویا به رماره که ی دائم به شان و دوشی به

شار له گه ل به ختی به دو چه رخی که چی و دویابی دوون
مدیکه (صافی) نه فی وان نابی به سه ی و کوشی به

دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره چاره کانم گریه باره
سینه کم هر داغداره یاریه کو غم سه دهزاره

مورغی دلٲ بۆت کونه داوه عهقلٲ و هوشم بیٲ نه ماوه
بۆ بیٲ سهرتایا سووتاره دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره

دوستان بۆم کن دوعایه زامه کی دلٲ پر جه فایه
قهت خه یالٲ تا کم شفایه دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره

جاریٲ نابرمی له حالتم عاشقی نووری جه مالم
کی ده بیٲ یاریه و بسالم ؟ دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره

کی ده بیٲ خوت بیٲ به لایمان ؟ دلٲهری شوخی خه لایمان
تا بگاده شتم به دایمان دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره

(صافی) بۆت بوو شیت و شهیدا دلٲ به دهر دو سهر به سه ودا
ره جه کی بیٲ بکه له ریٲی خوا دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره

دلٲهرا دلٲ بیٲ قهرا ره چاره کانم گریه باره
سینه کم هر داغداره یاریه کو غم سه دهزاره

دووباره چرخي که چ رفتار به کینه‌ی من هه‌لستاوه
چ سووچی من نیه وا خووی به‌دی هیشتا له‌سه‌ر ماوه

ته‌سه‌لای عاشقان چون دی له‌ده‌ورانی فه‌له‌ک هه‌یهات
که‌ئه‌م ئاشووبه ئیستیکش له‌به‌ینا صالحی نه‌کراوه

بیناییم که‌م بووه یاروژی هه‌ج‌ران تار به یاران
سیای تالی عوش‌اقه یازولنی په‌ش‌یواوه

شهووی فیرقه‌ت گه‌لی توولا نیه خوم ناخوم نه‌مه‌ئا
که‌چبک‌م به‌ختی به‌ده‌لناسقی دائم هه‌ر له‌خه‌و ماوه

وه‌کوو عاره‌ب که‌ده‌ست و دامه‌نی ئیوه‌م عیلاجی کن
دلی قه‌قه‌س میسالم واله‌کوورده‌ی سینه سووناوه

له‌ده‌ست تا‌بووری غه‌م ئیستیش نه‌سیری دل به‌مظلومی
وه‌لی چیکا قوماندانی فیراقه نه‌سیری واداوه

له‌لاییکی جه‌فای یارو له‌جاییکی به‌لای نه‌غیبار
ره‌هایی زه‌حه‌ته (صافی) چه‌لم لاوه چه‌له‌ولاوه

شیفته‌ی نووری چه‌مالم ماهی تابانم وهره

ناره‌زوی شه‌دی و یصلم جانی جانانم وهره

روزی عیده چاره‌ر بتم بی‌ی به‌قوربانم بکی

کوشتمیست رحمته سه‌د جار به‌قوربانم وهره

بی‌دوایی و وصله‌کات دهر دم غیلاچی ناکری

دردی بی‌دهران هه‌ناکی؟ دهر دو دهرمانم وهره

من غه‌ری تو‌مه نوم‌ملم به‌هیچ درگانی به

چاره‌ری بی‌احسانی تو‌مه شای غه‌ریبانم وهره

وادل و دینم له‌ری‌ی عیشتی تو‌هونا چاره‌کم

خوشی رووی تو‌م کافی به‌ بو نووری ایمانم وهره

بو‌هه‌وال برسی نه‌خوشی خوت چیه گریه‌ک دهی

باله‌بر خورا یا له‌بر ره‌غی ره‌قیبانم وهره

کوتنه‌یو حالی هیلاکت و الله‌دردی دووری تو‌

مه‌مکوره به‌ دهرده سه‌د جار ده‌ست و دامانم وهره

ناوری عیشتت وه‌های سو و تاندوه کوگی دهر وون

من غه‌ریقی مه‌وجی خویشم سینه بوربانم وهره

(صافی) ناروژی قیامت هر ده نالیئی و ده لئی

نا نه نهس ماوه له قهلبم یاری په نهانم وهره

عاززی یارم گرویی حوسنی له گوشه ن برده وه
بوئی گول خاری خمی سهزنا به پا دمر کرده

گریه وو زاریم له گه ل بولبول قیامی ناکری
چونکه تا مردن ده نالم من به نیش و دهرده وه

قاصیدی گه ربی نه تو بیستی سلام و بیته لام
زبری کهوشی ماچ ده کم قوریا به تو زو گه رده وه

نیشی زامم واله به بیی عالمه معلوم بووه
گه له خروویی چاره کازو گه له رنگی زهرده وه

سهر به زانوینی جفا جانا له هیجران تا به کی
ده ستور نه ژنو دابنیشم به و هه ناسه یی سه رده وه

دردی من به و چاوی بیمارته نه گه رده رمان نه کی
چون به نومیدی شفا بم له و دلای و دک به رده وه

گه ر بادین (صافی) له عشقی له یله کی کوی یی چینگه به
تو بلی مه چون صفت رووی واله چول و هه رده وه

قەدى شەنگ و شوخ ئەگەر بېي سەرۆى بوستانى تووۋە
باخى سېۋو خوۋخ ئەگەر بېي نەو گولستانى تووۋە

زىننەتى غىلمانو خوۋرى حوسنى تۆبە دلبەرم
(جنة الماوى) ئەگەر بېي تاقى ئەيوانى تووۋە

واگمەدولا وەصفى تۆي كرددوۋە بەلەولا رووحەكەم
عالمو ئادەم چارابى ئەنا خووانى تووۋە

ئاسمان حەسرەت ئە بو ئەرزى دە كېشى دائىما
چونكى بورجى رۇزۇ مەھ چاكي گريانى تووۋە

سېرى (سبحان الذى اسرى) نىشانى شاھىتە
توورەبى خەتمى رىسالەت موۋرى فەرمانى تووۋە

رازى (لي وقت مع الله) خاسى تۆبە ئەي حەيب
عاصيان بۆبە ئومىدى حەشرو مىزانى تووۋە

خاكي ژېرى نەعلەكانت كوخلى (مازاغ البصر)
تووتىيائى چەشمى بەسېرەت گەردى دامانى تووۋە

خەلقى ئەرواحى ھەموو عالم نەئىجەي حەي تۆز
ئەي ھەموو ئەرواحى عالم بى بەقوربانى تووۋە

(صافی) بی سہرماہی تہقوا لہ کونجی موفلیسی
چاوہ پوری گہنجی لوتفو تہ قدسی احسانی تووہ

کہ زولنی عارضی داگرت و روژی روونی کرد ناوہ
عجب سیریکہ لہم کوفرہ کہ نیمانی لہ نیو داوہ

لہ دہر گانت تہ گہر دہستم کہوی خاکئی بہ سہرما کہم

لہ لای خووم قبیلہ کہم ناجی کہیانم والہ سہر ناوہ

لہ رووی رحہ ووہ جاری بندوورہ حالی موشتاق

کہ نالہی وان بہسانی تہ فحی سووروہ حشرہ روویداوہ

لہ ہیجرانی گوتم جانو دلم غارت بووئی یاران

لہ جسمم گہر دہ برسن وہک موقہبا نیسہ کہم ماوہ

لہ شہرقی شہوقی ووصلت روژی عوسم وا غروبی کرد

لہ مہولا چون تہ بی ژینسم کہوا مہ حشر ہہ لستاوہ

لہ بہحری عہشتی اظہاری غہوا صیم کردونہ حسانی

ہزار غہوا صی وہک من لہو عہستی گئیو، داماوہ

نیگار فہر مووی لہ عہشتی خوومہ (صافی) م کوشتبوو تہ نما

موحیر مام چہ سہک مہر گیکہ تہ ستاکش دہ لہن ماوہ

نه تاوی تاوری دووری همهیشه سیننه بوریانه

له عشقی چاوی مه خووری به دایم دیده گریانه

چه لای بگم نه قده که ی رووحم نه بیته صرفی ری ی قاصد

خه بهر بیینی بیانی بو کوزنتت یار دینه تیوانه

به یادی چاره کانی بوو که دل شه بدایی بوو رودا

له قه بندی زولنه کانی وانه سیری چه پس و زیندانه

شفایی زرخه که ی دووریم به غهیری یار به کس نایی

چه یارای عه قلی نه فلاوون چه جیگه ی فیکری لوقانه

نه چه یور مام چاؤون ریگه ی درا زولقی له سه ر عارض

نه جیگه ی کافره چه نه ات خیلانی شه برع و قورئانه

له سه ر صغهی جه مالی یار به خه تی زوانی نووسرا بوو

له ری ی عه شقا موسولمان کافره کافر موسولمانه

عه جائب خاتمه یکه له علی لیوی یاره کهم بوئی

له در گانه ی سوله یمان ناسه قه، ناسه ق سوله یمانه

نومیدی زور هه یه (صافی) نه جاتی بی له غم چونکه

ده لیل مه ولووو نه حمه د یاورو یار بازی گه یلانه

له ناوی چاوه‌ک‌ی مه‌ستت دوو چاوم پر له‌خوو یناوه
حه‌نایی به‌نجه‌ک‌ی ده‌ستت به‌خوو ینم ره‌نگی هیتساوه

نه‌وی ده‌ردی فیراق پئی کردووم نه‌صلا به‌یان نایی
له‌توو ئیسلام‌ه‌وه نه‌بروه له‌ای کافر نه‌قه‌وماوه

هه‌تا مردن بنه‌ئینم له‌غهم نه‌سکینی دل ٧ نایه
له‌سوژی فیرقه‌نی جانان وده‌ها مه‌فتون و شیواوه

ده‌وای وه‌صلی نه‌بی ٧ اصلا شفای ده‌ردی دلم نایی ٧
له‌رینگه‌ی خوا عیلاجیکم بکن تا کوو نه‌فهم ماوه

بئینه‌ن ناوری دووریت وده‌ها جسمی منی سووتاند
به‌دائم دوو‌که‌لی نام ده‌چینه‌ عهرشی نه‌علاوه

له‌به‌د به‌ختیمه بو ٧ له‌بله‌گم بی مه‌یله ده‌رحه‌ق من
سه‌به‌ب طولی شه‌وی هه‌جرانه‌ تالم هه‌ر له‌خه‌وماوه

له‌ (صافی) گه‌ر ده‌رسن بوچی وا په‌ژمورده‌به‌ ئیستی ٧
له‌خزمت یاری دووره بو ٧ وا غهم دوری لی داوه

لو مەم مەکن ئەی یاران ئەم عەشقە بەلاییکە
لەم حالەتە نازان بو دل چ جەفا ییکە!

گەھ شادی و گەھ شینە گەھ خەندوو نالینە
جۆملە ی رەگ و پۆی دل ھەر لە حەظە ھەواییکە

گەھ عاقل و فەرزانە گەھ والەو حەیرانە
نایا دلی دپوانە جیگە ی لە چ لاییکە

کەوتووتە پەریشانێ طفلی بوو کە نەبزانێ
یاران چی بە دەرمانی چارە ی لە چ لاییکە

ئاخر بە دلی شەیدا پیم گووت کە ئەتۆی ریسوا
لەم شووڕە کەتۆی نەنھا وا بوو خەناییکە

بە یغای دلم زانی گووتی تۆ موسوڵمانی

لەم عەشقە کە نازانی تۆ بەحسی چ گاییکە

تۆ ناصی نادانی بەو عەقلە پەریشانێ

نەو کۆفر و موسوڵمانی گشتی لە ھەواییکە

ئەم سیررە بە پەنھانە تۆ عاھمی عەسیرقانە

تۆ خۆت مە کە دپوانە ھەر قال و بەلاییکە

ئەو عالمە نە بىرەنگە دەيىنىيىڭىز كە چەند دەنگە
سەر ياكى جودا رەنگە لەو باۋوگ دايىكە

ھەر كەس كەلەھەر جۆى بە ھەر يىكە بە نەوعى بە
ھەر سەر لە ھەۋايىكە ھەر سەنە سەدايىكە

وېش قودرەتى عظمىيە بۇ معرفە الله بە
ناسىتى لە ئەو دايە زانىنى سەفايىكە

ئەوجا ۋەرە گەر يارى واز يىنە لە ەميارى
تەركى كە رىياكارى دونيا كە ھەيائىكە

دونيا كە ۋەھا خوشە جۆى عالمى بىي خوشە
زەھىركە توۋ مەينوشە دەورانى فەنايىكە
ھەر جەلەۋ و ئەفسوونە جۆى عالمى مادوونە
توۋ مەبگەرە ئەم دوونە ، تىك چىرونى بە بايىكە

من چەندە كە نادانم يا اعاقل و چا زانم
غەيرى ئەمە نازانم بە خودا كە خودايىكە

يارەب توۋ بە ذاتى خۆت بەو سېرى صفاتى خۆت
لەو ەبەدى عساتى خۆت رەھىكە ۋە نايىكە

ياروب که تو غفاری ، لهو نومته موختاری
 عهفوی که گوناهاکاری لای تو پیره کاییکه
 دل نومتن موختاره هه رچه نده سیا کاره
 عهفوی بکه غهفارا شایانی عهفاییکه
 نهی سرورده و سردارم وهی خاتم موختارم
 هه رچه ندی خه نابارم نهما تو ودهفاییکه
 بو شافعی خاصی تو لهو به حره غهواصی تو
 نهو نومتنی عاصی تو چاوی له ره جاییکه
 نهی شاهلی به خدای تو ما لجه نو مه توایی
 هه ردهم دلی سهودای محتاج به دو عاییکه
 نوستادی و پیری تو هم شاهو نه میری تو
 موددی که فه قیری تو حاجت به سه خاییکه
 مه نواره ودهفایی من بنواره جهفایی من
 عالم له سه دای من هه ردهم له جهزاییکه
 نهی شاهی له هیرانی مآذونی له گیلانی
 حقا که سلیمان دهر دم تو دوا ییکه
 نهی جهددی ودهفادارم نهی سروردهی هوشیارم
 بنوارنه سازارم نه دیری چ راییکه

نهي (صافى) ى هيرانى نهولادي عهدى و ناني
چارهت له پهريشانى دهر گانه بي شاهيكه

من كهوا مهرومى يارم پادشاهيم بؤ چى به ؟

وا به دردي وي گرفتارم زيانم بؤ چى به ؟

نيمه نى دونيا به مايه كهى حساب به بؤ دلتم

بئى مه ناعى چاوه كهى سوودو زيانم بؤ چى به ؟

نامهوى^١ باخى و دهنوشه و سونبول و رهيحانو گول^٢

خونچه يى ليوى نه بئى باخى گولانم بؤ چى به ؟

نامهوى^٣ نه سلا زيانى خوم به بئى دوو ليوى يار

ناوى حه يوانم نه بئى روحى ردوانم بؤ چى به ؟

خاكي بهر دهر گانه كهى سه دباخى فيرده و سه له لام

ناستانه ي ويم نه بئى قه سرى جينانم بؤ چى به ؟

گهر غولاميم پئى كهرم كا پادشاهيم كهى دهوى^٤ ؟

جيم له بهر دهر گانه بئى روتبه و نيشانم بؤ چى به ؟

چم له جئى عيساينى مريم (صافيا) بئى وه صلبى يار

روتبه يى نه علا مقام و لامه كاتم بؤ چى به ؟

ياران کوڑراوي تازم صبرم له دل^۷ نه ماوه
عاشق به چاوی بازم که ی رووی ده کا بهم لاوه

تازاری دهردي دوروي په نهان نابی^۷ له سینهم
نالاهو فوغانی من واه گوی^۷ ی عالم گه راوه

دوودی نام به دائم ده چینه چهرخی گه ردوون
به تاري عشقي جانان چهرگم ودها سو و تاوه

تا حشری^۷ خاك وده هر کهم ته سکینی قه لبم نابی^۷
بای سه با مه گهر بیی خاك له دهری به غداوه

گهرچی له نه قصی خو^۷ مه بی^۷ تیلتیفته یارم
به ما له دهر که ی رحمت عاصی که ی دهر گراوه؟

هرچند عه جزو مهرارهت هموم دینی له هیجران
نومید وایه له لای بار که بهس بی له مه و لاوه

(صافی) له بهر دهر گاهت کورته سهر بناکی زیلالت
چاوه ری^۷ ی لوتقی تو^۷ به جانا له ری^۷ ی خو و داوه

سیحری دلی مارووتہ کدشہ یدایی عوزارہ
فیکری دلی ہارووتہ اہرِیسوایی دیارہ

تہ عنہی مہدہ بہو ہستیہ لہو ہستیہ زاہید
بُورہ ندینی من کافیہ نہو چاوه خومارہ

خو^۷ی ماہہ و دیا شاہہ لہسہر تہختی جہوانی
یا بہدری سہما قہدرہ ہہموو شہو دہوو چاوه

شیرینہ لہروو چینہ کہ خوویئینہ ہہموو دم
بہم لیوو دہوو پہرچہمو بہو پہنچہ نیگارہ

ہم نوختہ یہ خالہ کہ لہسہر عہینی جہمالہ
ہمازاری دلی زاری منی کردہ ہوزارہ

نہو پہرچہمہ پر چینہ ہہموو عہسکری چینہ
بُوغارہتی ماچینہ کہ نہم چینہ سووارہ

(صافی) نہمہ شینی توو بو خونچہینی لیوی
یا چہہچہہینی بولبولہ یا زاری ہوزارہ

((۷))

خودا ره حی به حالتم یار نهوا بردی به دلماینی
له سر هوش و له تن ناقت له دل سه برو شه کیایی

له لایی نارد زووی وه وصلو له لایی دلشستی یار
گورس ناگا به بهک لا چون نه گا گهر بی به دولایی

نهلو بیگی غهر بییم دی نه سه لاو نهو تن نارام
چه چاره دی که شک نابهم به غیری شیت و شه یایی

که هر چه کم به سه رات لهو وه پای دل برو جه ظنی یار
له ناو هم هر دوو لاوه خووینه کم و اچوو بهت و و رای

ده زانی بوچی گو شه ی بی که سیم گر نووه له دووری یار
خه یالی نهو ره فیهی بوو دلی ریسوا له تنه یایی

نه لای نهی دوستانم داستانی دل ته وار نایی
مه گهر روژی جهزا بیتن له خرمهت شاهی مولایی

هواپی له یله کی بی مه یله به دل واله به (صافی)
سیاخانی دهروونه شوژی مه جنونی سه حرابی

نهی مو تر بی چه ریفان دست کن به نه غمه خوانی
تاوازی تو به بو دل^۷ واد منع نه کا غه مانی

به زمت شنایه ساده ی بوم لیده به ربات و نهی
نهو دمردی دل هه تا که ی چی ماوه عوسری فانی

موترب به سازو نهی بی ساقی به جامی مهی بی^۷
تا عاذزی مه نهی بی^۷ روو که ینسه شادمانی

رهنگه و هه وایی تو به دهنگ و سادی تو به
که ینو سه فانی تو به بو غه یشی جاوی سادی

با ساقی روو له مهی کا بی ده نهی نهو غه مهی کا
جهمشیدی جامو که ی کا؟ کی دای نه مانی مانی

بوم لیده چه نگ و عوده ، رزمزه له یاوه دووده
با کوره بی هه سووده نه م سپره با نه زانی

ساقی له دل^۷ چه زهر که چاره م له دمردی سر که
جاری کی به ک نه زهر که بو (صافی) ی هه بیرانی

نهان لومهم مهکن یاران منی کوزت هیجری لهیلایی
لههر نهشکی دوو جلاوتم دژاوه نووری بینایی

هوا جهیشی فیراق خووبینی رژاندووم دهرچرو لهه ناوه
دهخیل شاهی ویسالی تو مهبله خووینم چی . خۆراییی

لهلای خۆم احترامم گرت لهناری دوورینی جانان
لهناکو شوعلهوه ر به دل سووتا پهروانه لهساییی

لهبهینی نیمه شهرت واپوو جودای به کتر نهکین ههرگیز
ودفای عههدت نهبوو قوربان به حییت هییشتم به نه نهایی

به ئومید دانهینی خالی لهبی جانانه مشغول بووم
کنه مزانی لهناکار هاته نه ستوم دای ریبوایی

غریبو ناتهووانیکم نهوا هاتوو مه دهرگانهت
به سههلی ناروا قوربان نه گهر خۆت نهی لههانییی

نه گهر (صفایی) مهرانم هاتنهووی یاره بلیی دائیم
مهدهد یا مستهفای شاهی دهخیل یا شاهی بهغدا بییی

جانا به سه بي مهيلي دهمي رووني وه فابي
 ناچهنده دلي زار به نازارو جه فابي ؟
 نايبي خيالي تووه غم بويي له دل دا
 غاروت گره بو عه قلي مني خانه خسرابي
 هرچي له تهرهف تووه به سه رما بي به قوربان
 پيم خراشه به لا بي له دلا گهرچي به لا بي
 خالي نيه نه سلا له ته جه لالي جه مالت
 هرچي له سدراتا به سه ما جيلوه نوما بي
 شه نئي تووه بو جيلوه بي مه عناي هه موه عالم
 لاهووني و ناسووني به گهرچي له جيسابي
 خالي له حيايهت نيه بو عاشقي مه هجور
 خوي ديته وه هر چهنده خه تا بي به خه تا بي
 نيسباتي وجودي تووه نه رواحي فه ريقه بن
 نه صديقي (الست) چ (نعم) بي چ (يلي) بي
 جوز نيكي سيقاته دوو جيهان نه وه لو تاخر
 سير ريگه له ذاته چ خه فابي چ جه لا بي
 (صافي) به نوم ايدي تووه گهرچي له حيسابت
 رووي مه عز مده تي زمرده به موه و له چ لا بي

دلم په ژمورده به نېستی ده خیل موزیب سه دای بی
له دست هیجرانی یارم نیو نه فوس ماوه وه پای بی

له پاتی شادی و خوښی گه لی بیمارو خه مناکم
مه گره بهم لاو کو چه بران و نیوه شو پوم شنای بی

غمی هیجرانی تا که بی سه دای نهی موزیبا ساده
به پات و شوړو ماهوری و قه زازو ده ستگای بی

به بی ناوازی تو نه سلا نیه چاری دلی شهیدا
ده خیل دنگی سه باراست و هیجرانو چارگای بی

له پاش مردن وه صیبت بی له جوی یاسین و نه لقینم
سه دای دیوان و عورفاو دنگی کوردانیش له دای بی

به دهستی نهو چه بیبه گره نه من مردم شهیدیکم
گواهیم خووبنه فردا ناهه قه کس نیدعای بی

رجا کهن تو خودا باک ددم که یار بیته سه ری من
بلی کوز نهی منه (صافی) نه گره چی بی خه تایی بی

سه به پچی به نهی دلی دیوانه دو باره په شیواوی
له عقل و فهمه و در چووی له عیب و عاره و اماوی
مه گهر مه حکومی یاری یاله بهر نیمه نامی ترسوی
وه کو کوشتهی قهساب نهی دل^۷ چیه و اغرق خویناوی
له گوشه یی کسی دائم لغه مدامت و اماوی

له مولکی حسن و نیقلمی ملاحمت تا که نیم شوخه
عه جائب شاه و عارز ماهو تینمت یا که نیم شوخه
دلا سهد کوشته یی وه کوی له زبری خاکه نیم شوخه
نه گور فرمووی له قه تلی عاشقان یی با که نیم شوخه
هزاری کوز تووه وه کوی قه دی لار لاری و لاری

به حالتهی زولنه که یارم عه جائب داوی داناوه
به دانهی خاله که ی سهر رووی فریبی عالمی داوه
له و محشمت برو که نه بری دل به نیویا هات و تی ماوه
چو صیادیکه سهد و محشی له چینی یسچی پیچاوه
خه لاصی تو^۷ نه نهی دل^۷ له داوی زولنی با داوی

له سهر صه غمی شه هیدانه له سایه ی عه شقی تو^۷ ناوم
بکه ره حنی به من قوربان به غه مزه ی تو^۷ به کوزراوم

له رووی دوستی جاری بنوریه نه شکی خوویناوم
نه گهر فرزا عهدهو بیتن بینی چاردهی چاوم
له پو من خووین دهبارینی له سر دوو چاوه بی چاوی
دلا پوچی دهوام ناکی له عشقا ههرچی تووشت بوو
گوتی چیکم که شیواوم به سحری چاوه کی جادوو
له پیری عشقه وه پرسیم نهویش دوو باره وای فرموو
دلا دیوانه بی خونه که یار بی مه یله دهره... هق توو
وه نیلا نهو له سر نهو عهده ماوه توو نه نه ماوی

له تصویر ی بروی با جه دومی نه قاشی چین دهرچی
له تهرزی قامتی بهرزی قهدی شمشادو عهر عهرچی
له وسنی نهو خهت و خالی نهواو بو عمره کم که هرچی
له تهری بی بلیم چی با قهلم دهرچی بلیم ههرچی
نهواو نابی به چی نهوسانی پیچی پارچه می خاوی

له دهردی بی دهوا بوویمه غهریبو شوهردی شان
دوعامان پو بکن نیووو خودا زومره ی وه فاداران
له راستم گوی مه دن به قسه ی ره قیب و قولی به دکاران
مه لاین (صافی) که بیستیکه له یادی یار نیه یاران
له دلدا فیکری دلدارو له ناوی ذکره کا ناوی

شادى قهلبى جهزىم نوورى چاوانم نه توى
مه رهس زامو برىم دوردو دىرمانم نه توى

وانه تارىكى فىراقت ريگه كه م وون كردو
شهى بهزى جانو دل ماهى دره خشانم نه توى

گهر به دهسقى خو توده قه تلم بگى مهنونى توم
سه د نه و نه ده موسته حهقم قاتلى جانم نه توى

واله بهر بى مهنده مى خوم خسته گوشه بى كه مى
دوستى يارى بى كه سانو دل غه ريبانم نه توى

سجده گامى مبهردانه خاكى بهر دهر گانه كه ت
پادشاهى دل به رازو شاهى خو و بانم نه توى
ددر به دهر خو و پتئين جى گهر نه ساواره بى يارو ديار
دهر دمه ندو خسته دل مه علومه لوقمانم نه توى
واله تاو زولمى فىراقت بى هه والو بى مه كان
هاته بهر دهر گامى عه دالت شاهو سلطانم نه توى

بهختى بهد نه پى پشت له عه هدى تو به كامى دل بگم
جانى من صاحب و دقاوو عه دىو به پيمانم نه توى

(صافيا) ساعاشق و ديوانه وو حه يراني تووم
ريي موسولماني چالي بكم نوري ثمانم نه توي

عزيزيكم هه به نيسمو به جيسما يوسقي ثاني
هه زاري وهك زوله يخوا حه پسي تيو چاهي زه نه خداني
له سد فرسه نكه وه بو چاوي نابينا ضيا به خسه
هه زاراني وه كوو (يعه قوب) له بوئي عه تري زولفاني
له تيو خاكي عه جهم تاكوو عه رب سهر حه ددي روومو كورد
شههي وا نايي نه سالا ساحيبي موربي سوله يعاني
به نيساف گهر نه ماشاكن سهر ايا عه يبي لي نايي
جه مالي ياري من بوو نه هلي دل گه نجيك يه نهاني
له بو فرماني يارم هه رچي گهر دن كه چ نه يي ياران
له ژير پتي جه هله وه سهر داده ني وهك شيخي سه نهاني
مه تاني ساليكازو ره نماو كه عه يبي عه شاق
دهر يبيازي خورا كان و وفا سولتاني گه يلاني
نه گهر سولتاني دونيا يي گه داي دهر گانه كي توويه
به نازي خوٚت نيازي پتي كهره م كه ي (صافي) هيراني

پيڻج خشته ڪي

نيگارا رووي رحمي گهر له سر نهو عهدو بهيماني
دلي بچاره هم --- علولي تويه چي له لوقاني
وره بهشق خودا يا بيڪوزه يا بيڪه درماني
فيدات بي نهو روجي شيرين هه ناهي دل په پريشاني
بهلا بي وات به سر هينام چ کس درماني نازاني

له عهدي بي وه فاني برو وها مه فووري تويه دل
له رمي پر جهاني برو كهوا مه جوري تويه دل
خودا هه ناگري جانا به شيو ديووري تويه دل
زما تيكه له گوشي بي كسي ره نجوري تويه دل
چه بيم كه عبه كهچ نابي نه گهر خوٽ بي به سرداني

له نه قشي عارزت --- برانه دائم ماني چيني
له سر روو پهرد بهس لاده هه موو شخسي كه نهٽ بيني
له دل --- برو له تن ناقهٽ له سر يا سه قل ناميني
كسي بهم عه سره نه بدبو به شهر ورك تو به شيريني
ته چه پور ما له نه صورت نه گهر نه قاش نه گهر ماني

له فهريادم وهره نهی گيانی شیرين روژت شهوړوږيه
دلته مهشکينه بهسټه زولف و خاسته پهرچهي توږيه
له تقلي عهبدی تووم ئيسټيش له يو تووم شين و روړوږيه

له منډالی بهوه نوقی بهنده گی تووم ههر له نهستوږيه
وه کوو قومری ده نالیتم عهزيران دلبرم کانی؟

له قهليم تارهه مق ماوه وهره نهی جانی شیرينم
تارهه حوم که به سهرما رابره تی فکره نالیتم
له نهزعا فاندی نادا دعای تهسکين و ئامينم

وهره سهر چاوه بی چاوم بنوړه سهیلی خووينتینم
قیلی ناکری؟ هه صلا له حهوزو جه سوگوو کانی

له دهردی دوورنی یاران نه ما نارام و تهسکينم
وهرن ساتی له ریښگی خوا پهرسن گریه وو شينم
نه جاتیم دن له نههم دهرده به مردن یا نه خو ژينم

بلینه شوخه کم تاکه ی له دوورنی ههر بنالیتم
چی به جاری وه کوو عارب که دهستم گناه دامانی

له تيو تا بووري خيم وا هات له نه علمياني مهشي تو
چ ترسي قويدو زنجيره له نه ستو دايه توقي تو
به موزدهي وه سلی يا بوسيت حيا و اچوو له شوقي تو

هنا تيسنتيکه مشهور بوو به بهد نامی له عشقی تو

چ باکی او مهی غهيره له مهولا (صافي) هيراني

پينج خسته کي «صافي» له سهر هونراوهي

«عه ونی» ی کويی

هوزاری خونچه زاريم که رووي نهو به هارتي

نزاری لاله زاريم که دل و داخ داخدارتي

فيدایي ليوو زاريم تنودي جان نيارتي

خوماری چاو خوماريم هزاران وا خومارتي

نه سيري زولنی باريم هموو عالم شکارتي

به توقي کوئی کا کوئی له پای خستووم و ناساندم

وه کوو زنجيري صهيدان له خوننی خوئی که وزاندم

گريشه ی گوشه یی چاوی بوو نيمرو ذهني شيواندم

وه کوو له يلا به سد نازو نه زاکت عه قلی لی ساندم

دلّم دائم وه کوو مهجنون له عشقا يی قهرارتي

لههر رده مزیکی سهد نازو نهزاکت دایه نهم شوخه
لههر غه مزیکی سهد فیتنه و هیلاکت دایه نهم شوخه
ههزاران تاجر شاهي واله زیری پایه نهم شوخه

له تبقلی ملاحهت چونکی بی هه متایه نهم شوخه
ده بینم چهنه شهه نشا وا مونیعی ره هگو زاریتی

نومیدم ناه ژین وقتتی قیامی قامه تی لای
که وستانون له بو قه نام پیاده ی بهر چه می خاوی
چ چاره ی تیره بارانه له په نجه و ده سقی خو و بناوی

ده زمانم ده مکوژی چ اوو تهنانی زولانی داو داری
بروی قه وسو موژدی په یکانی عوشاتی هه زاریتی

مه تاعی جان له ری ی عه شقی به نالانو خه سارهت چوو
هه موو عومرم له هیجرانی به سهد عیجزو مه رارهت چوو
که دابی دل به مه زلوومی له زیر ته ختی نه زارهت چوو

به غه مزه ی چاو که ی عه قل و دل و دینم به غارهت چوو
خودا چی بوو که وا نیمرو هه موو که س انتظاریتی

دلی بولبول له بۆ خونچهی دهی هەر ناخو شوختی
که زانگی خاله کهی دائم نهباخی سوو خوختی
له روو گول پهرچمی سونبول دوو بیرگس واله روختی

گولی روخساره خونچهی لیوه عەر عەر قەدی شوختی
گهه بولبول گهه قومی گهه دل واهوزاربتی

عه جایب نهو به هاریکه که گولشن چهزی هه لداوه
له لایتی سونبول و نه سرین له لایتی بیرگی ساوه
به نالهی بولبولان (صافی) مه گهر چه بوو چه وماوه ؟

شکو فهی خونچهی لیوه ی له باخا وادهی داوه
وه یا بۆی عه زه (عهونی) خنده بیکی لیوو زاربتی

فیدات بی رووحی شیرینم هه تا که ی دل^۷ بهر^۷یشانی
به لای بی^۷ وات به سهز هینام چه کس دهرمانی نازانی

زه مایکه له گوشه ی بی کسی ره نجووری تویه دل^۷
حه بییم که عبه که چ نابیی نه گهر خوت بی به سردانی

که سی^۷ لهم عه صره نه بیدویه به شهر وک^۷ تو به شیرینی
ته چه یور ما له تصویرت نه گهر نه قاش نه گهرمانی

له مندالی وه ته و قی به نده گی تو م هر له نه ستویه
وه کوو قومری ده نالینم عزیزان دل بهرم کانی

وهره سهر چاوه بی چاوم بنوره سه یلی خو وینینم
قیاسی ناکری^۷ اصلا له چه وزو جو گو و کانی

بلیننه شوخه کم تا که ی له دووری هر بنالینم
وه کوو عاره ب چی به جاری^۷ که ده ستم گاه دامانی

هه تا نیستاکه مه شور بو به به د ناوی له عشقی تو
چه باکی او مانی غه بره له مه ولا (صافی) هیرانی

وہ کوو گوشتهی قصاب نہی دل^۷ چہ واغترقی خویناوی ؟
بہ گوشهی بی کسی دائم لغم دا ماتو داماوی ؟

تہ گہر فرموی له قہتلی عاشقان بی باکہ ہم شوخه
ہہ زاری کوز تووہ وہک تو قہدی لار لاوی رلاوی

لہ تہ عسافی بلیم چی با قہلہم دہرچی بلیم ہہرچی
تہ اوو نابی بہچی تہوسافی پیچی پہرچہمی خاوی

چہ یادیکہ سہد و محشی لہ چینی پرجی پیچہ اوہ
نہ جاتی تو نیہ نہی دل^۷ لہ داوی زولنی باداوی

تہ گہر فرزا عہدو بیتن بییتی چاوی بی چاوم
لہ بو من خوین دہباری لہ سہر دوو چاوی بی چاوی

دل^۷ دیوانہ بی خونہ کہ یار بی مہیلہ ٹیسٹیکہ
دہ تا تہو ہہر لہ سہر تہو عہدہ ماوہ تو تہ گہر ماوی

مہلین (صافی) کہ ٹیسٹیکہ لہ یادی یار نیہ یاران
لہ دلدا فیکری دلدارو ہہمیشہ ذکر کا ناوی

« ثانی »

به شی^۷ لهه لهه بستمه کانی به عشقی (ثانی) که ناوی (کاک عبدالله)
وه باوکی بوویژی خوالی خوشبوو (صافی) هیرانی به :-

دمخیل ساقی وهره وهره وهره وهره وهره
بدی^۷ جامی^۷ به قورباتی وهره یانم

له بهر جهوری ره قیب و دهردی دووری
همیشه چاوه ری^۷ ی مهرگه جه یانم

ههزار دهمه شهوو روژ گهر دهرم گی
غ-ولام و بنده بی تو^۷م خاکی یانم

له عشقی چاوه کانی مهستی له یلی^۷
وه کوو مهجنونی شهیدانی وولاتم

گوتم (ثانی) هه لی^۷ بوخوت هه راه
گو^۷ی چارم نه یو هه چنده هه لاتم

دلشتم چوو گولیشتم چوو که یاری گولموزارم چوو
نه ما ژینم له گول خوشی به تاراجی نیگارم چوو

به هارا نه سلی گول دایی سهدای بولبول له مهر لایی
گرینم سه متورر ئاسایی که خونچهی لاله زارم چوو

نه گهر ئیتلیسی هفت کیشوهر هه موو که نه چوو دورو دهوهر
به چیم نایینه پیش مه زمر که دوری شاهوارم چوو

چه پاشایی چه دورویشی غه می عشقت نه گهر تویشی
هه همیشه مهستو مه دهوشی که دوستی غه مگوسارم چوو

زه عیفو زردی پایزم له زستان یار گوق زبزم
له تن بیمارو دل زبزم که هاوین هات به هارم چوو

به داغی دهردی هه جیرانی له زه بری تیری موژگانی
وه های کردوومه بریانی به تن رووچی ره وانم چوو

گوتم (ثانی) نهوا ئیمرو له سهر چی وا په یشانی
گونی هات گاورستانی نه سیریان کردو یارم چوو

نهان مردم عیلاجم کن له حسرت روونی له یلابی
میالی شیخی سه نغانی له نایینی مه سیجایی

عنانی دل له دهن روینی عه بهس چوو دین و نیمانم
که گورا قیله کم دل چوو له کدیه بو کلیسایی

به جامی عشق سه ره مستم به زولای ماری دل گه زتم
به دوو زینناری پا بهستم که توومه داری تهرسانی

بلاهی خورمهت و نازی تهریقی پیری گه یلانی
به وه صلی دل بهرم شاد که ی له دو نیاوو له عرقبایی

وه کوو مه جنونی مه جنونم میسال بهرهادی بیستورنم
ده لای وه رقایی دل خورنم به تیری عه شقی گولشایی

خه لیفانی وه قادارو مریدی موخلیس و خالیس
به جاری بوم ده خالت کن له خرمهت شاهی به غدایی

گوتم (ثانی) نه مه ننا که له درگی (قاضی الحاجات)
که یارو یاورم بی لوتفی شای به مریب و بدجایی

« صفوت »

بهستی لههه بیهسته کانی زانای مهزن حاجی کاک مهلا مهلی که تلو بانگی
(مهلا کاکه) و ناز ناویشی (صفوت) و کوری هه ره گوره ی صافی و
پوست نوشینی شوو بی باوکی بهتی .

عه بیدانهت مه نهه که متهر نوبی هه مه سه یهو سه رو در
که داوار هه اتووم بهر در مه دهه د یاساکن البغداد

توبی هه مه پیرو هه مه رابه ر توبی هه مه رازو هه مه مه نزه
توبی هه مه بازو هه مه دل بهر مه دهه د یاساکن البغداد

غهریقی به حری عشقی تووم له ته علیمانی مه شقی تووم
به دائم من له شهوقی تووم مه دهه د یاساکن البغداد

فه قیری ئاستانه ی تووم له دووری ئاشیانه ی تووم
به ئومیدی ئیشانه ی تووم مه دهه د یاساکن البغداد

که من په روانه یی توومه سه راپا سووخته یی توومه
حهریقی ناری رووی توومه مه دهه د یاساکن البغداد

غولام و به نده یی توومه هه موودم چاوری یی توومه
نه زدرکه د فعه ییسی بئومه مه دهه د یاساکن البغداد

غریب و با وفاییم من علیل و پر جناییم من
به نومییدی شفاییم من مهدهد یا ساکن البغداد

له دوریت زاندارم من له فیرقت غمگوسارم من
له دهوری گول^۷ هوزارم من مهدهد یا ساکن البغداد

سهری عه قلم له دهستم چوو که مال^۷ و هوش^۷ و عیلم چوو
نومییدی و هلی یارم چوو مهدهد یا ساکن البغداد

دل^۷ و دینم به غارمت چوو که دونیا و قیامت چوو
خودایه جان له حسرت، چوو مهدهد یا ساکن البغداد

زه لیل و عاشقم قوربان نهماوه دانش و عیرقان
نه زهر که نهی شهی گه یلان مهدهد یا ساکن البغداد

ده خیل نهی (صافی) هی هیران ده گول^۷ جه معیته پییران
بچین یو خزمهت نهو سولتان مهدهد یا ساکن البغداد

نه زو جیسم که بیماره روح و گیانم که بیزاره
به بی^۷ تسلیم نیه چاره مهدهد یا ساکن البغداد

که (صفوت) زور به نزاره له دونیادا گوناها باره
همیشه نارمزوی یاره مهدهد یا ساکن البغداد

پینج خشته کی صفوہت لہسہر ہونراوی صافی

دہخیلک من ہوا مردم وہ کوو مہجنون لہریسواپی
لہنیرقت لہیلہ کم وا کہوتووم بی چی و و مسہنواپی
دہساچہکم وہ کوو ساعر دہکم خیلو مودارابی
خوداررحمی بہحالم یار نہوا بردی بہدل مابی
لہسہر ہوش و لہنن ناقہت و لہدل سہرو شہکیابی

نہ گہر زولفی بہدہستم وادہکم لہملم وہ کوو زیننار
میسالی شیخی سہنعانی لہ عیشقی ظاہنی دلہسدار
مہلین بی ہوش و بی عہقلہ بہتہعنہ نہی گہلی نہغبار
لہ لابی نارزروی ووصل و لہلابی دلشکستی یار
گورس ناگا بہبہک لا چون نہگا گہر بی بہدوو لابی

ہہموو شہو ناخہوم ناروژ بہنومید واصلی وا فہونام
نہما چہکم کہجاریکی نہات ساقی بہبادو جام
سیابی تابعہ واسہر نیگوونہ عاشقی بہدنام
نہاو جہگہی غہریبیم دی تہسہلانی و نہن نارام
چ چارہی دیکہ شک تاہم بہغہری شہت و شہیدی

که چند ساله نه بو ته حسلی عیلم و شارعه کم ره فتار
خولاسه شیرری عوسیان و غم نه بووه نه تیجهی کار
که وای من ده کم نه بووهی نه سووخی خوا نه تزی غظار

که هر چی به کم به سه ر هات له و و دفای دل^۷ پرو جه فانی یار
له به بی هر دوو لادا خو وینه کم وا چوو به خو^۷ وای

دل^۷ زارم له ده رسی عیش و دا پیره و جه وان نابی
که چه پی چه لقه بی زولفی تووه بو من زبان نابی
نه گهر ته عریف و نه وصیفی له بو^۷ت کم بو^۷م عیان نابی

نه لانهی دوستانم داستانی دل^۷ به بیان نابی
مه گهر روژی جه را بیتن له حرمت شاهی مه ولایی

تا مل کن له ده وری نه و زمانه نهی نه نیس و یار
که نه لم^۷ ده به سه به سقی دسووری نوو چوو ازار
که وای هر که سی^۷ عه قلی هه بی بو^۷خوی بی هوشیار

دیزانی بوینی گوشه بی^۷ که سیم گرتووه له دووری یار
خه بیالی نه و ره فیه بو^۷ دل^۷ ریسوا له نه نهایی

موسولمانان رجلمان بو بسکن یارمان بی^۷ وای
که (صفوة) دل^۷ به نازاره له بووی و وصلی نه وصافی
نه گهر و وصلی بی^۷ و نهی بی^۷ ایمانی به ک نه زه کافی

هوا بی له یله که بی^۷ مه یله به دل^۷ وانه به (صافی)
سیاخانهی ده زوونه شو^۷رش مه جنونی مه حرابی

جه پيڻم چوو روو حيشم چوو كه مهر وى جو پيڻارم چوو
نما شو قم له گهل شادي به تالان چوو نيگارم چوو

به هار پي وهختي گول دايي نه وى بولبول له مهر لايي
سو و تانم قه قهس ناسايي كه خونچهي نه و به هارم چوو

نه گهر هفت ثقليمي دونه پري دور پي وه كوو دريا
به چيم نايسته پيش گويا كه ياري گولموزارم چوو

نه خوشي فسلني پايڻم له هـ اوڻ يار گوتى زيرم
به جان مه حزونو دلريڻم كه خونچهي لاله زارم چوو

هميشه زارو به فتوونم له فيرقت له يلى مه جنوونم
له دلدا غرقه يي خوونم كه دورى شاهوارم چوو

گوتى (صفوة) كه وائيسا مه به ب چي دل برينه داره
گوتى هات توپو نه ياره به ئيخسيري كه يارم چوو

چی بلیتم و چی بهیان کم کس بهدردی من نهزانی
سیری حال^۶ بۆ کئی عهیان کم کس بهدردی من نهزانی

من نزانم سبر و حالان ناه لهدهستی چاو شهزالان
نهز ده نالم ماه و سالان کس بهدردی من نهزانی

ماه و سالان من ده نالم عاشقی نووری جه نالم
دل^۶ بهزامو پر خه نالم کس بهدردی من نهزانی^۶

دل^۶ بهزامو پر زه عینم رمنگ زهردو وهك خه ریفم
عاشقی بهزنی له تیفم کس بهدردی من نهزانی^۶

چهرگتو دل^۶ بوینه که بابه یار له سینهی دام قولابه
قلب و جیسم پر عهزابه کس بهدردی من نهزانی^۶

لهو زه مانه زور زه لیلیم داتما زه عیف و عه لیلیم
انتظاری رووی خه لیلیم کس بهدردی من نهزانی^۶

یارو دوستان نهز جو دامه عاشقی نووری خودامه
دل بهرا و مسلم ممرامه کس بهدردی من نهزانی^۶

عاشقی بهدردی مونیرم چاره نووری لوتفی پسریم
(صفوه تا) من وهك سه فیرم کس بهدردی من نهزانی^۶

« سوژی »

بهشی هه لبهسته کانی کاک عبدالقادر غهونه که باز ناوی (سوژی)
هکوری پینجه میخی به هه شقی (صافی) به .

(شیوه ن بو خوا لئ خووش بووی صافی باوکی)

(بهرواری کوچی دووایی)

وهرت یاران له فیرقهت پیری رهندان

جیهان پیر کهین له شین و زارو گریان

زهمان شیوا زهمین هاژا که نه و چوو

به لئ که و چوو له عالم قهدری که و چوو

له که و بازی مراد بازی خودا بوو

به بازی عززی دونیای لاهبا بوو

له بازی بوو له گه ل عالم به بازی

به جوز بازی نه بوو ته صلا نیازی

هه تا ما بوو له دونیایا به هره وهر بوو

کهلامی شه کدرو له فظی گوهر بوو

خودا حاقیظی بی روئی له دونیایا

له تیو چه نهت مه قاسمی بی له عوقبسا

لهسایه‌ی وی خودا ئیمه‌ش به رحمت
بکای عه‌فون له‌بۆ روژی قیامت

- (۱) شه‌وی چوار شه‌م له (٥ و ٥) ی محرم
(۲) وه‌قاتی کرد له سه‌رواری (شکانم)

خودا چبکم چی به چاره‌م بکای چاری به‌بێ چاریم
له چاری بێ مه‌فه‌ر ماوم نیه یاری به‌دا یاریم
مه‌سیری نه‌ر نه‌بال و روو به‌خال و تازه یاریم
گولانه‌دام و نه‌مای سه‌روی باغی جه‌ننه‌تی یاریم
خه‌نگی چاره‌کای مه‌ستی له‌سینه‌ی دام به‌سه‌ر به‌ستی
خودا ئاراد بکه ده‌ستی له‌خووی و ئیش و ئازاریم
خه‌می دو‌نیاوو ده‌ردی دل به‌جاری جه‌رگی کردم کول
ده‌نالتیم وه‌کوو بولبول له‌دوو‌ری یاری گولناریم
ئیلاهی حورمه‌ت و نازت به‌نه‌حه‌ت مه‌حه‌می نازت
به‌غووث الاولیای نازت به‌سه‌دی یاری له‌ریزگاریم
له‌شه‌وقی روژی رووی (موژی) به‌ریشان حال و ئالوژی
له‌زیمی تیری دلدوژی خودا به‌س بێ غه‌م و تاریم

۱۳۶۱ (۲)

۲۵ (۱)

به تیری چاره‌کمی مهستی دل‌آرامی بر بندارم .
آه چینی بهر چه‌م و زوانی گول‌آندامی گرفتارم

له هیجرانی گولم و دک بولبولم لهت بوو دلم یاران
چه یاتم زیللمه‌ته چاره‌م نیه لهم ژینه‌ه بیی-زارم

موریدی مورشیدی عشق و موتبعی پیری مه‌بخانه
نوشینی مه‌یک‌ده و مهستی زولالی غه‌بنه‌بی یارم

و ده ساتی له‌گه‌ل من نهی فه‌له‌ک توخووا موداراکه
زه‌لیل و زارو خه‌سته‌ی تیری غه‌مزهی شوخی غه‌یبارم

له‌وخنی نه‌زع و روح کیشان ره‌فیتان و درنه‌بالینم
دوعا‌کن تا به‌ئیمان زوو نه‌جانم بی له‌نازارم

نه (سوزی) شیفته و شه‌یدا ده‌پرسن گهر به‌چی فه‌وتا
زه‌مانه‌ی بی و ده‌طاو به‌ختی به‌دو یاری جه‌فا کارم

« ووریا »

بهشی هه ئهستی كاك عبدالكریمی كوری ههونه مینی صافی

كه نازناویشی (ووریا) بهو له بهندیخانه دا تایناره :-

ئهی فهلك تاكهی وه كوو یوسف له بهندیخانه به

یا له كیبوو چۆل و سهحرا ههروه نوو دیوانه به

تا بهكهی وهك بولبولی بیچاره پشهم ناله بی

تا بهكهی دائم له دهورهی لاله وهك پهروانه به

وا له دهردی دووری یارم دل^۶ ده سووتی^۷ وهك فههر

رحمهكم پێكهن هه تاكهی ههر له ئهم سروانه به

بازی گهیلانی دهخالت تو رجا كار بی له یۆم

روژی^۷ سه دجاران به قوربانی سهگی دهر گانه به

شهرته گهر بیته و دهریشم كهی نه رۆم لهم دهر گه به

تاكو و مردن خادمی خاکی دهری ئاستانه به

چۆن ئه بی ترسم هه بی قوزبان له روژی مهحشره

خۆم به هیرانی یزانم نهیلی ئهم شیرانه به

روژو شهو (ووریام) ههچ كانی^۷ له بهر گریان و زار

قهت نه بوو ئوخهی بكم تاكهی له ئهم گریانه بهم ؟

پیرستی دیوانی صافی

لا پهره

- ۲۰ نه گهر چی دل به زوانی عارضت سووت
- ۷۱ نه مان لومهم مه کن یاران منی کوژت هیجری له یلا پتی
- ۴۷ نهوا غمزوی غه می بو غارقی دل کرده به لغاره
- ۴۵ نهو پهر چه مو نه گریجه هه مووی دوژ منی دینه
- ۲۲ نهی بانی سه با هه سته له صالحم بیه هوشیار
- ۴۸ نهی یر نهوی رسنگت به مثل عه یی چرا به
- ۷۰ نهی مونری بی حه ریفان ده سکه به نه خمه خوانی
- ۱۳ نهی نیگارا به سیه با ده رگهی ودفا بگریته وه
- ۲۱ بازی دووری وا به تیری غه م دلی کردم نزار
- ۵۰ به نه روژ کوژاوم دلّم پر زوخواه
- ۳ به سه هاتی کاک مسته قای (صافی) هیرانی
- ۳۱ به قلمت خه راما ن به روو ماهی تابان
- ۵۲ پهریشانیم له حد دهر چوو ره فیقان جار هه نهو جار
- ۱ پیشهستی
- ۲۴ تو ده زانی بوچی یادی دل بهری ره عنا ده کم
- ۷۲ جاما به سه بی مه یلی ده می رووی ودفات بی

۳۶

جانا له شه مت والو خه يرانه دلی من

۳۷

جانا له فیراقي تو په شيو اووه دلی من

۵۲

جه معی عوشاقان مه کن لو مه م که و دخي زاری به

۴۶

جو یاری چاوه کانم رووی زه مینی گرتووه

۱۹

چاوه کم چاوم به دائم انتظاری تو دهکا

۴۳

خه بیبا دل گه لې بیما ره بی تو

۲۹

خه بیبا خوټ ده زانی بو له عالم بی موبالاتم

۲۸

خه قیتم گهر فه لك یاران به نهی دل بسوو یتیم

۶۹

خودا ره حی به حالتم یار نهوا بردی به دلما یی

۴۲

خونچه بی نهو به هاری گول ددر چوو له دهستی باخه وان

۵۴

دمردی دووریم چه ژتووه زه هری فیرا قم توشی به

۵۵

دل بهرا دل بی قه راره چاوه کانم گریه ماره

۲۶

دل بهری ناز به روهری روو نه نوهری مه هپاره کم

۱۸

دل له بهر ددردی فیراقي یاره مه یلی مه یی دهکا

۱۵

دل له بو مه حبوبه دیسان گریه وو زاری دهکا

۷۳

دل م په زمورده به نیستی ده خیل مو تریب مه دای بی بی

۱۶

دلی بولبول له دهووری باخی گول یاری نهکا چیکا

- ۵۶ دروباره چهرخی کهچ رهنتار به کینهی من هه آستاوه
- ۷۴ سه بهب چیی به نهی دلی دیوانه دورباره په شیواوی
- ۴۹ سبجری دلی مارووته که شه پندایی عوزاره
- ۷۶ شادیی قلبی حازینم نووری چاوانم نه توئی
- ۵۷ شیفتهی نووری جه مالم ماهی تانانم وهره
- ۵۸ عارزی یارم گروئی حوسنی له گو لشن برده وه
- ۷۷ عهز بزیکم هه به نیسیم به جیسمای یوسفی ثانی
- ۴۲ غونچه بی نهو به هاری گول^۷ دهر چرو نه دهستی باخهوان
- ۸۳ فیلمات بی رووحی شیرینم هه تا کهی دل^۷ به ریشتانی
- ۵۹ قه دی نه نگ و شوخ نه گهر بی سه روی بوستانی نووه
- ۲۳ که روژی وه صلی ناوا بوو به چاوو گریان نه کم چیکم
- ۶۰ که زوانی عارزی داگرت و روژی روونی کرد ناوه
- ۲۰ گرتاری روخت رهشکی به گولزاری نیرم دا
- ۲۷ له بهر مهیلی مهیی عیشقی تووه یاری وه فا دارم
- ۶۱ له تاوی ناوری دووری هه همیشه مینه بوریا نه
- ۶۲ له تاوی چاوه کهی مهستت دوو چاوم پر له خوویناوه
- ۳۰ له تاوی دهردی دووری تابه کهی بی شیوه ن و نام

۴۴

لهم روزه له عشق يار سهوداي سهر يک بوو

۶۳

لومهم مه کن نهی یاران نههم عشقه بهلا يک

۳۴

مودد يک له هيجرانی تو شيو اوه دلی من

۶۶

من کهوا مه حرومی یازم یاد شاهیم یوچی به

۳۸

من و دل نه مرو نههم شوخه له خوشی بهک بهدهی کردین

۷۸

نیگارارووی رحمی گهر له سهر نهو عهدهو بهیمانی

۴۰

وهر نه تماشا دوست و نه حیان

۸۴

وه کوو کوشتهی قهساب نهی دل چیه وا غهرقی خویناوی

۱۳

وورده خالی نیسته کفش نازی له سهر بهروین ده کا

۸۰

هوزاری خونچه زاریکم که رووی نهو به هاریتی

۶۷

یاران کوزراوی نازم صبرم له دل نه ماوه

۱۴

یار له بهر نازی جووانی مامره سارم ده کا

۲۵

یاری خوم لی زیزه یو به جهز له هرگی نهو ده کم

پیرستی هه لیهسته کانی

کاک (حهولای نانی) باوکی خاوه نندی دیوانو هی کاک (صفووت) و
کاک (سوژی) و کاک (ووریا) کوره زاناو دلسۆزه کانی صافی هیرانی .

لایه ره

یاد گاره کانی (نانی)

۸۵

ده خیل ساقی و هره و ده عدهی ده فاقم

۸۶

دلیشم چوو گولیشم چوو که یاری گولموزارم چوو

۸۷

نه مان مردم عیلاجم که نه له حسرت رووینی له یلایی

یاد گاره کانی (صفووت)

۸۸

عه بیدانهت مه نه م که متهر تویی هه م سه بیدو سه روو

۹۰

ده خیلهک من نهوا مردم وه کوو مه جنون له ریسوانی

۹۲

حه بیهیم چوو روویشم چوو که سه روی جو ییارم چوو

۹۳

چی بلدیمو چی به یان که م کهس به ددردی من نه زانی

یاد گاره کانی (سوژی)

۹۴

وه دن یاران له فیر قهت پیری ره ندان

۹۵

خودا چبکه م چی به چاره م بکه ی چاری به یی چاریم

۹۶

به توری چاوه که ی مه سنی دلارامی بریندارم

یاد گاری (ووریا)

۹۷

نه ی فهلهک تا که ی وه کوو یوسف له به ندیخانه بم

۱۰۰۰ دانه - ۱۴/۳/۱۹۷۳ چاپخانهی کوردستان - ههولیر

رقم الابداع فی المكتبة الوطنية ببغداد (۷۶) لسنة ۱۹۷۱

چاپمه مه نیه کانی چاپخانه ی کوردستان به تاییه تی نه وانه ی که ماون :

فلس	دینار	
۲۵۰		دیوانی حاجی قادری کوی
۳۰۰		مه و زین
۱۰۰		مه ولود نامه ی کوردی
۳۵۰		ئه لف و بی لاتی نی کوردی
۱۰۰		ناوی کچو کورانی کوردی
۶۰		گیو نامه
۶۰۰		کولکه زی پریفه
۲۵۰	۱ ر	فهره نگی مه هاباد (کوردی و ئاره وی)
۷۰		دیوانی ئه دیب
۵۰		باوه ری ئابین
۱۰۰		له یله و مه جنون
۱۰۰		دیوانی دلدار
۲۵۰		دیوانی سالم
۱۵۰		میژووی میرانی سوژان
۹۰		دیو یکی پیشکوتن
۱۷۵		دیوانی وه ظایی
۱۷۵		تلمم اللغة الكردية
۲۵۰		دیوانی شیخ ئه جه ده ی جهزیری
		خه ون نامه
		دیوانی صافی

دیوان صافی

۴۴۰۰۶۰

نگین غرب موکریان